

1. republiška konferenca zveze študentov

Potrebna tudi vsebinska inverzija študija

Ob prisotnosti mnogih vidnih javnih delavcev (rektor ljubljanske univerze prof. dr. Makso Šnuderl, predsednik univerzitetnega sveta Jože Pernuš, sekretar GO SZDL Stane Markič, predsednik CK LMS Francka Strmole, sekretar CO ZSJ Janez Čemažar, predsednik OO SZDL Stane Canjko, predsednik Mestnega sveta Janko Markič, organizacijski sekretar OK ZKS Stefan Brumec, sekretar OK LMS Roman Tancer, predsedniki ObLO mariborskih občin, namestnik predstojnika Mariborskih visokošolskih zavodov ing. arch. Jaroslav Černigoj) se je v petek, 20. aprila začela I. republiška konferenca Zveze študentov. Na njej so sodelovali predstavniki Zveze študentov ljubljanske univerze, predstavniki Zveze študentov mariborskih visokošolskih zavodov in študentje iz Pirana. Popoldne je konferenci prisostvoval tudi predstojnik MVZ profesor Miro Bračič.

Uvodno besedo, ki je predstavljala odlično osnovo za razpravo o študijskih problemih in o vprašanjih socialnoekonomskega stanja slovenskih študentov, sta imela Milan Kučan, predsednik študijske komisije UO ljubljanske Zveze študentov, in Janez Petan, predsednik odbora Zveze študentov MVZ.

STUDIJSKI PROGRAMI — VSEBINSKO POGLABLJANJE INVERZIJE

Intenziven razvoj je pripeljal tako daleč, da strokovnjak splošnega tipa, kot ga je dajala univerza nekoč, ne ustreza več po-

Milan Kučan

trebam prakse. Pokazalo se je, da je nujno potrebno znanje in profile kadrov, ki jih daje visoko šolstvo, bolj specializirati. Razen tega se je pokazala potreba po novem liku strokovnjaka.

Vse to je povzročilo inverzijo študija — namesto stare poti od teorije k praksi z enciklopedično širokim znanjem brez kake posebne specializacije že od vsega začetka, ko študij dejansko traja okoli 6 let — drugačna pot: najprej znanje praktičnega značaja, saj praksa potrebuje take strokovnjake, ki se bodo hitro znašli pri praktičnih problemih, in šele potem večje poglobljanje v teorijo.

Do sedaj je skoraj povsod izvedena prva, formalna faza inverzije. Dobili smo celo vrsto novih visokošolskih zavodov in skoraj vse ljubljanske fakultete so začele z učnim procesom po novem, stopenjskem načinu. Že je mogoče ugotavljati, katere so prednosti in kaj bi bilo treba še popraviti, dopolniti. Vsebina novih učnih načrtov je ponekod še prenatrana, tudi prva stopnja v celoti je mnogokje hudo napeta in je v večini primerov diplomiranje po dveh letih problematično.

Namen reforme je prav gotovo v tem, da bomo hitreje zaključevali študiranje in se vključevali v proizvodni proces, vendar se marsikomu ne zdi povsem primerna selekcija z onemogočanjem diplomiranja na prvi stop-

nji zaradi prenatrpanosti učnih programov. Selekcija gotovo mora biti, a ne za vsako ceno.

ODNOS PRAKSE DO DIPLOMANTOV PRVE STOPNJE

je za sedaj še vprašanje zase. Po eni strani se tu rado pojavlja marsikaj negativnega, subjektivnega odpora do mladih, živahnih ljudi z višjo izobrazbo, ki bi morali priti na mesta, ki jih zdaj zasedajo ljudje z dolgoletno prakso, a nižjo izobrazbo. Nočemu nikur jemati veljave, toda — pri nas je še precej obrtniško cehovskega obravnavanja proizvodnje in potreb po kadrih z višjo in visoko izobrazbo. Ni še vsem jasno eno: napredek v proizvodjalnih sredstvih, uvajanje vse večje mehanizacije in avtomatizacije zahteva tudi večje znanje ljudi, ki s takimi stroji delajo. Dolgoletna praksa pri obrtniškem načinu proizvodnje gotovo mnogo pomeni, nikakor pa ne more ustrezati pri veliki moderni industriji, avtomatizaciji.

Po drugi strani pa se pojavlja nekaj drugega, kar pa nam je bolj razumljivo in česar se tudi mnogo manj bojimo: praksa, analize o potrebah po kadru so pokazale, da praksa nedvomno potrebuje nov profil kadra, ki bo zamašil luknjo med srednjo in visoko izobrazbo; sedaj pa se zlasti pri ljubljanskih diplomantih prve stopnje kaže, da jih praksa ne mara zaposlovati. Glavni vzrok za to je brez dvoma v tem, da še nima nihče nobenih izkušenj s temi kadri in da se še nismo mogli afirmirati.

Zanimivo je tukaj ugotoviti še nekaj, kar je pokazala anketa Združenja MVZ ob vpisu v letošnji letni semester: ta problem je mnogo manj akuten v Mariboru, 52% mariborskih študentov ima že sedaj — med študijem — zagotovljeno delovno mesto. V neposredni zvezi s tem je tudi ugotovitev, da izmed študentov mariborskih višjih šol želi nadaljevati študij le slaba tretjina, izmed študentov ljubljanske univerze pa okoli 90%. Eden izmed vzrokov je prav gotovo v tradiciji (»Grem študirat v Ljubljano, tam bom približno 4 do 5 let«), drugi vzrok pa prav gotovo pomenijo

POKLICNI NASLOVI

Mi še nismo dosegli stopnje, ko je naslov, ki ga dosežeš po katerem koli šolanju, povsem brez pomena. Ne mislim pri tem na akademske nazive, ki že na prvi pogled pokažejo, da je njihov nosilec dosegel določeno, navadno zelo visoko stopnjo strokovne usposobljenosti. Gre za nazive, ki bodo diplomanta (trenutno je predvsem aktualno vprašanje diplomantov I. stopnje) predstavili gospodarski organizaciji, kamor bo prišel, da bi se zaposlil, kot človeka, ki je usposobljen za opravljanje takih in takih poslov.

(Nadaljevanje na 7. strani)

»Tiho srečo« je pela Lidija Kodrič

Druga seja Sveta Združenja MVZ

Bistvene novosti

USTANOVLJEN »SKLAD ZA IZGRADNJO ŠTUDENSKIH STANOVANJ V MARIBORU« — USTANOVLJEN »SKLAD KIDRIČEVH NAGRAD« — SPREJET STATUT ZDRUŽENJA MVZ — POTRJEJEN ZAKLJUČNI RAČUN ZDRUŽENJA MVZ V VIŠINI 3.136.000 DIN — SPREJET FINANČNI NAČRT ZDRUŽENJA MVZ ZA LETO 1962 V VIŠINI 84.835.230 DIN — IZVOLJEN GLAVNI TAJNIK ZDRUŽENJA MVZ — ZBRANI REZULTATI ANKETE OB VPISU V LETNI SEMESTER

Druga seja Sveta Združenja mariborskih visokošolskih zavodov 3. maja t. l. je imela izredno bogat dnevni red 11 točk, od katerih smo najbolj bistvene sklepe že navedli.

Podrobno poročilo s te izredno pomembne seje sveta združenja bomo objavili v naslednji številki Katedre, ker nam je v tej številki zmanjkalo prostora.

Ali je delo ZŠ na šolah zaživelo?

Novi odbori na šolah se niso takej vživel v svojo vlogo, tako da je v delu posameznih združenj nastala praznina. Razen brucovanj in spoznavnih večerov, ki so jih pripravljali še stari odbori, ni bilo ničesar, kar bi lahko dalo čutiti, da študentska organizacija obstaja.

Po semestrskih počitnicah, ko je odbor višjih šol uredil svoje poslovanje, pa se opaža, da so odbori na posameznih združenjih preboleli krizo.

Na VEKŠ je zelo zaživela kulturna komisija. Po podatkih izvedene ankete obstajajo namreč možnosti bogatega kulturnega življenja. Potrebno pa bi bilo grajati predsednike nekaterih komisij, ki zaradi svoje ležernosti niso iskali povezave z odborom, tako da njihove komisije niso moge pravilno delati.

Na VTS so posvetili veliko pažnjo svetu letnikov in svetu združenja. Izvolili so študente v svete letnikov, kateri bodo pričeli z delom še v tem mesecu. Sportna komisija pripravlja tekmovanja med posameznimi oddelki, tako da bi na podlagi teh tekmovanj sestavili šolske ekipe. Študijska komisija proučuje in rešuje študijske probleme in istočasno organizira študijske krožke, ki so do sedaj pokazali lepe uspehe.

Delo na VAS je zelo živahno. Pripravili so pogovor z izrednimi študenti o problemih študija in sestanki z odborom agronomске fakultete v Ljubljani. Organizirali so tudi pustno zabavo, ki pa zaradi malomarnosti poedincev ni uspela najbolj. Razen tega je kulturna komisija pripravila skupinske ogledne razstave ter izvedla anketo o prebrljanju časopisov in revij. Rezultati ankete so pokazali, da študentje poleg strokovne literature zelo radi prebirajo tudi zabavno in ideološko vzgojno. Študijska komisija rešuje študijske probleme, istočasno pa je organizirala uspešen študij po krožkih. Sportna komisija pripravlja športna tekmovanja, vendar pa zaradi malega števila ljudi se delo odraža le v uspehih posameznikov. Množično udejstvovanje pa je omejeno le na treninge v telovadnici Srednje kmetijske šole. Ideološki komisiji je s pomočjo profesorjev uspelo organizirati tri predavanja: Formiranje ekonomskih enot, Ideološko delo komunistov, Oblike socializacije vasi. Razen teh predavanj so organizirali predelavo III. plenuma CK ZKJ.

Na VPS sta odbor Zveze študentov in OO ZK pripravili predavanje o III. plenumu ZKJ. Slavko Kobal je seznanil študente z vlogo, ki jo ima ZKJ pri nadaljnjem izgrajevanju socialistične družbe. Sedaj mladi komunisti predelujejo program in statut ZKJ. Po dva študenta imata po en izvod in si potem na javnih diskusijah razjasnijo mnenja. Organizirali so tudi diskusije s tedenskimi političnimi pregledi. Ta način dela je zajet skoraj vse študente, ki se lahko v tej obliki seznanjajo z aktualnimi dogodki, poleg tega pa se še ideološko in politično izobražujejo.

Ideološko vzgojna komisija je organizirala predavanja tovariša Cepiča o zunanjih političnih dogodkih in predelavo V. kongresa ZSJ.

Omeniti je treba, da na VPS že od začetka leta obstajajo in delujejo sveti letnikov.

Odbor se je odzval vabilu zagrebške pravne fakultete, da sodeluje v okviru »Tjedna pravnikov«. Podobno je vzpostavljeno sodelovanje s pravno fakulteto v Ljubljani. Prav tako se namerava petičlanska ekipa udeležiti V. partizanskega pohoda pravnikov od 22. do 25. aprila.

Sportna komisija je do sedaj organizirala samo tekmovanja med letniki za sestavo šolske ekipe.

Na PA so imeli velike subjektivne in objektivne težave. Sredi marca so

sklicali izredno sejo, na kateri so preučevali vzroke težav in nedejavnosti. Izvolili so tudi novega predsednika. Od takrat naprej bi lahko rekli, da je življenje na pedagoški akademiji zaživelo oziroma da se vsaj trudijo, da bi. Vendar pa moramo pri tem upoštevati, da so se pred kratkim šele osnovali ter da se mora prav v začetku vložiti največ energije in biti vztrajen.

Posebej pa je potrebno omeniti oziroma grajati delo socialno-ekonomskih komisij na posameznih šolah. Naloga teh je bila zbrati prošnje za dodelitev subvencij. Zaradi malomarnosti prosilcev oziroma komisij pa ni niti ena šola v popolnosti oddala vseh dokumentov, tako da socialno-ekonomska komisija pri odboru ni mogla pravočasno razdeliti subvencij. VV

2.000.000 kubikov zemlje

95.445 km

58 nadvozov in pod-

vozo

206 prehodov

most preko Velike

Morave - 265 m

35.000 mladih briga-

dirjev,

med njimi brigada ma-

riborskih študentov

KAREL DESTOVNIK-

KAJUH

Dragi bralci!

Zaradi objektivnih težav v tiskarni smo bili primorani tiskati to številko na desetih straneh. Poizkusili bomo v teh majhnih okvirjih, ki so nam dani, posredovati vse važnejše dogodke v malo skrajšani obliki.

Reforma ocene na MVZ

Novi statut Združenja mariborskih visokošolskih zavodov predvideva med drugim tudi reformo ocene. Namesto dosedanjih ocen od ena do deset, meni Združenje, da bi bilo bolj uvesti ocene v razmaku od ena do pet. S tem bi izenačili ocenjevanje s sistemom, ki ga je že uvedla ljubljanska univerza. Na nekaterih univerzah in višjih šolah po dru-

gih republikah, kakor na primer v Zagrebu, že dalj časa ocenjujejo z ocenami od ena do pet. S tem bi imeli sicer namesto prejšnjih petih pozitivnih ocen samo štiri, vendar Združenje meni, da zaradi tega ne bi trpela objektivnost in pravilnost ocenjevanja. Nov način ocenjevanja se bo verjetno pričel v praksi z novim šolskim letom.

VTŠ:

VOLITVE
V
ŠOLSKI
SVET

Foto: Milan Skaza

Iz Maribora

Ali so učni načrti in programi mariborskih višjih šol vsklajeni s programi in načrti prvih stopenj ustreznih ljubljanskih fakultet?

Pogoji za prestop diplomantov in absolventov prve stopnje na drugo stopnjo.

Ali imajo ljubljanske fakultete v svojih statutih predpise, ki določajo pogoje za prestop mariborskih študentov na drugo stopnjo?

Možnost končati študij prve stopnje v dveh letih.

Diploma za prvo stopnjo — da ali ne.

VPŠ- sprejeli bomo učni načrt Pravne fakultete v Ljubljani

VPS je sprejela v celoti učni načrt pravne fakultete v Ljubljani za študij prava na prvi stopnji. Odstopanja so vsaj za sedaj malenkostna. Razlika je pri predmetu »Mednarodno pravo«, ki ga je VPS črtala iz učnega načrta, in pri »Pogodbah blagovnega prometa« ter »Menici in čeku«. Ta dva predmeta je šola vključila v načrt, nima ju pa posebej pravna fakulteta.

Sola si prizadeva ustvariti tak profil pravniko-praktika, kot je v praksi potreben, zlasti na delovnih mestih pravne in komercialne službe ter socialno kadrovske službe v gospodarskih organizacijah, pravne in upravne službe na ljudskih odborih ter zavodih kakor tudi v družbenih in političnih organizacijah. Gre za pravniko z zaključenim pravnim znanjem na vseh glavnih področjih prava, ki se lahko takoj orientira na vseh navedenih delovnih mestih brez nadaljnjega študija in ki lahko svoje znanje, pridobljeno v šoli, še praktično pogloblja in specificira.

Na VPS menijo tudi, da so diplomanti šole prav gotovo dovolj

spособni, da prevzamejo določene službe tudi v pravosodju, za kar pa je po predpisih v večini primerov potreben dvostopenjski študij.

»Iz študijskih programov, ki so skoraj identični, je razvidno, da ni nobenih pomislekov in ovir, ki bi našemu diplomantu onemogočale redno nadaljevanje študija na II. stopnji pravne fakultete v Ljubljani. Za prestop niso potrebni posebni diferencialni izpiti, kar določa tudi Statut pravne fakultete v Ljubljani.«

Učni načrt šole je zelo obširen, omogoča pa, da lahko z drugim delom neobremenjeni študent konča študij vključno do konca IV. semestra (do junija). Vendar — kolikor kaže do sedaj — je težko verjetno, da bi kdo uspel in diplomiral v tem času, ampak šele v septembrskem izpitnem roku.

Tisti, ki opravi vse predpisane posamične in skupinske izpite, prejme diplomu; torej mu ni treba opravljati posebnega diplomskega izpita ali pisati diplomsko nalogo.

Pravna fakulteta v Ljubljani pravi:

»Učni načrt Višje pravne šole v Mariboru je enak učnemu načrtu naše fakultete. Za diplomante, ki končajo študij na VPS v Mariboru, veljajo torej isti pogoji kot za tiste, ki dovršijo I. stopnjo pravnega študija pri nas. Mogoče bo potreben dopolnilni izpit iz mednarodnega prava, toda ta verjetno ne bo veljal kot pogoj za vpis na II. stopnjo.«

Prva točka čl. 93 Statuta pravne fakultete v Ljubljani pravi: »Na drugo stopnjo se lahko vpišejo študentje, ki so pridobili diplomu pravne fakultete o dokončanem pouku na I. stopnji ali diplomu višje pravne šole. 88% anketiranih študentov na prvi stopnji prava v Ljubljani namerava nadaljevati študij na II. stopnji. Uprava pravne fakultete je mnenja, da bo večjemu delu študentov, ki zaključujejo I. stopnjo študija, uspelo diplomirati šele septembra, kar pa je spričo pomanjkanja strokovne literature razumljivo.

Ko opravi študent pravne fakultete vse izpite, predpisane za prvo stopnjo, dobi diplomu.

VEKŠ- učnih načrtov nismo vsklajevali

»Pri sestavljanju učnih načrtov in programov smo izhajali iz potreb prakse, prizadevali smo si program sestaviti tako, da bo imel naš diplomant znanje, ki mu bo kot zaključena celota zadostovala v proizvodnji. Pri nekaterih predmetih smo sodelovali z ekonomsko fakulteto v Ljubljani — zlasti pri gospodarski matematiki in statistiki. Tukaj smo si prizadevali najti tako rešitev, kjer naj bi študent ne bil preobremenjen s teoretiziranjem, teorija naj bo torej dosledno le temelj praktičnemu znanju. Smer, ki smo jo ubrali, je torej samostojna in si tudi v bodoče ne bomo prizadevali, da bi vsklaje-

vali naše učne načrte in programe s I. stopnjo ekonomske fakultete v Ljubljani. Večina slušateljev VEKŠ se namerava po končani I. stopnji zaposliti. Pri izdelavi učnih načrtov smo sodelovali s prakso.«

Kakšne so možnosti za tiste, ki želijo končati študij na VEKŠ v dveh letih?

Leta 1959 se je vpisal na VEKŠ 801 študent, od tega 121 rednih. Do danes jih je diplomiralo skupno 47, prva skupina 15 rednih in 2 izrednih študentov pa je diplomirala 20. septembra 1961, torej po dveh letih šolanja.

Upoštevati je treba, da se je prva generacija morala boriti s

V Ljubljano

hudimi objektivnimi težavami, kot so pomanjkanje literature, skript itd. Nič manjše težave pa so imeli profesorji s sestavljanjem kvalitetnih predavanj. Za generacije, ki nastopajo, bodo te težave sčasom odpadle in bo torej možnost končati študij na VEKS v dveh letih postala bolj stvarna.

Tisti, ki želijo po končanem študiju na VEKS nadaljevati študij na II. stopnji ekonomske fakultete v Ljubljani, bodo torej za to imeli možnost, saj ima fakulteta v statutu določilo, po katerem se lahko diplomanti Višje

komercialne šole vpišejo na II. stopnjo študija pod istimi pogoji kakor tisti, ki so prvo stopnjo dovršili v Ljubljani.

Po opravljenih diplomskih izpitih (diploma VEKS ima karakter skupinskega izpita: ekonomska FLRJ in na vseh oddelkih po dva izpita iz specialnih predmetov) izdajo slušateljem VEKS diplome.

Predlog za naziv diplomantov: za diplomanta I. stopnje — inž. ekonomije,

za diplomanta II. stopnje — dipl. inž. ekonomije.

Ekonomska fakulteta v Ljubljani: diploma + izpiti iz vseh predmetov

Zaradi inverzije študija se je program ekonomske fakultete v primerjavi s preteklostjo bistveno spremenil. Na I. stopnji je poudarek zlasti na praktičnih predmetih, ki morajo dati zaključeno znanje, kot ga diplomant v praksi potrebuje (VEKS vodijo ista načela — opomba ob. p.).

Pogoj za prestop na II. stopnjo študija ekonomije je diploma I. stopnje na fakulteti ali dokončana višja komercialna šola (z diplomom).

Če se učni načrti in programi VEKS in I. stopnje fakultete ne skladajo, bodo morali študentje, ki prihajajo z VEKS, na knadno opraviti izpite iz predmetov, ki jim morda manjkajo.

Ekonomska fakulteta v Ljubljani bo tudi vnaprej individualno reševala vprašanje vpisa diplomantov, ki so začeli študij na VEKS v letu 1959; doslej so si prizadevali vse primere za študente ugodno rešiti.

VSS — nizek procent diplomantov v treh letih

Program VSS je okvirno v celoti prilagojen programu I. stopnje medicinske fakultete v Ljubljani in je celo nekoliko obširnejši (predmet »osnove ustnih bolezni« se predava en semester več kot v Ljubljani, njegov obseg in obseg predmeta »otroško zobozdravstvo« pa je nekoliko razširjen v primerjavi s I. stopnjo stomatološkega odseka Medicinske fakultete v Ljubljani).

Razlika je edino v načinu podajanja materije (v Ljubljani potekajo predavanja v ciklusih), pri razporeditvi predmetov po semestrih in pogojih med semestri.

Na VSS so mnenja, da ne bi kazalo uvajati v študiju na prvi stopnji stomatologije specializacije. Študij zdravstva je obširen in človek, ki se hoče na I. stopnji usposobiti za zdravstveno službo, se mora študiju v celoti posvetiti.

Redni študij na VSS traja šest semestrov. Ali obstaja možnost diplomirati v tem roku ali pa je ta možnost samo teoretična?

Objektivna možnost je dana vsem, če pa pogledamo stvarnost, je procent tistih, ki jim bo predvidoma uspelo diplomirati v tem roku, zelo nizek — okrog 20%. Prizadevno delo — uspeh. Vsak izpit je treba delati v prvem roku!

Čl. 40 statuta VSS pravi: študentom, ki opravijo vse predpisane izpite in druge obveznosti, podeli šola po končanem študiju diplomom. V diplomih je navedena dosežena stopnja strokovne izobrazbe.

S tem, da študent opravi vse predpisane izpite na VSS oziroma na študiju I. stopnje stomatologije, je diplomiral (brez posebnega diplomskega izpita).

Medicinska fakulteta v Ljubljani: enak program za prva stopnjo

»Učni programi naše prve stopnje in VSS so popolnoma enaki, le da smo v začetku letošnjega študijskega leta uvedli nekaj sprememb, ne vemo pa, ali so nam v Mariboru sledili.«

O tem, koliko naših slušateljev bo dokončalo prvo stopnjo v treh letih, uprava medicinske fakultete še ne more dati prognoz, ker je še prezgodaj, mnenja pa je, da se z rednim študijem to da doseči.

65. člen Statuta medicinske fakultete v Ljubljani:

»Na II. stopnjo študija na stomatološkem oddelku medicinske fakultete v Ljubljani se lahko vpiše, kdor je pridobil na ustre-

nem oddelku diplomom I. stopnje ali diplomom Višje stomatološke šole.

Ko opravi študent vse predpisane izpite za VSS oziroma prve stopnje stomatologije, je diplomiral.

VTŠ — realne možnosti za končan študij v dveh letih

»Pri sestavljanju učnih načrtov in programov smo se v veliki meri naslonili na načrte in programe ustreznih ljubljanskih fakultet. Vzdržujemo stalne stike s strokovnjaki iz prakse in dru-

štvi inženirjev in tehnikov kakor tudi s predavatelji na ljubljanskih fakultetah.

Naša specifičnost prihaja do izraza na gradbeno-komunalnem oddelku, kjer se učni načrti od ljubljanskih nekoliko razlikujejo.

Glede prestopa imamo zagotovilo ljubljanskih tehniških fakultet, da se bodo naši diplomanti lahko vpisovali na II. stopnjo ljubljanskih fakultet pod istimi pogoji kot diplomanti I. stopnje pri njih. To določa izrecno tudi ljubljanski statut.

Vsak študent, ki prizadevno študira, ima možnost, da konča študij na VTŠ v dveh letih. Prizadevamo si postaviti izpitne roke tako, da študentom kar najbolj ustrezemo. Če bi nam uspelo povečati število redno nastavljenih predavateljev, bi odpadli mnogi problemi. V letošnjem letu smo v glavnem uspeli rešiti vprašanje oskrbovanja študentov s skriptami.

Čl. 179 statuta VTŠ: »Po uspešno opravljeni diplomski nalogi je kandidat zaključil šolanje in prejme diplomom I. stopnje visokošolske izobrazbe.«

fakultetnega študija, izdajo diplomom.

VAS — specifično obeležje

»Glede prehoda naših diplomantov na drugo stopnjo študija v Ljubljani so učni načrti vsklajeni. Vendar so v programu Agronomske fakultete v Ljubljani in naše šole razlike. Pri nas je več mehanizacije, geodezije in melioracije, v Ljubljani pa je nekoliko več bioloških predmetov. Mi menimo namreč, da študentom ni nikoli preveč praktičnega znanja in tehniških predmetov, medtem ko toliko bioloških predmetov, ko jih imamo mi, zadostuje.

Vzdržujemo stalne stike s profesorji in upravo Agronomske fakultete v Ljubljani in skupno rešujemo probleme okrog prestopa in vsklajevanja programov.

Glede specifičnega obeležja našega diplomanta sledeče:

Mogoče je naš program nekoliko bolj praktično usmerjen, zlasti glede na boljše objektivne

cijo (poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo) in bo imela organizacijsko ekonomsko značaj.

AGRONOMSKA FAKULTETA V LJUBLJANI: VAS bomo obravnavali kot celoto

Programi in učni načrti VAS so z našo I. stopnjo vsklajeni. Z VAS vzdržujemo stalne stike, nekaj naših profesorjev pa predava honorarno v Mariboru. Razlika je le med sadjarsko-vinogradniškim odsekom VAS in našim sadjarsko-vinogradniško-vrtnarskim odsekom. Razlike, ki nastajajo zaradi različne porazdelitve predmetov po semestrih, niso bistvene in ne bodo ovira pri prestopu diplomantov VAS na našo drugo stopnjo.

Možnost končati študij na prvi stopnji v rednem roku je pri nas precej velika, saj računamo, da bo okoli 75% slušateljev imelo do jeseni pogoje za prehod na II. stopnjo.

Glede vpisa absolventov (tistih, ki jim manjkajo nekateri zaključni izpiti I. stopnje) sledeče:

Pogojnega vpisa ne bo, raje bomo poizkusili omiliti pogoje in študentom na vse mogoče načine predhodno olajšati študij (večkratni kolokviji, polizpiti). Izpit iz matematike ni obvezen, slušatelji pa imajo možnost poslušati predavanja (repetitorije) iz višje matematike. Za prehod iz I. na II. stopnjo bomo od diplomanta VAS kakor tudi od diplomanta I. stopje pri nas zahtevali izpit iz matematike, ki pa verjetno za slušatelje VAS ne bo pogoj za vpis na II. stopnjo. Na željo študentov bomo uvedli predavanja in izpit iz tujega jezika.

Posebnega diplomskega izpita oziroma klavzurne naloge naši diplomanti I. stopnje ne bodo opravljali.

PA — vprašanje prestopa bomo rešili

Na PA še niso ničesar storili glede prestopa diplomantov PA na II. stopnjo fakultetnega študija na filozofski fakulteti v Ljubljani, ker je šola še mlada in nima dokončno izdelanih vidikov. Ker pa vlada, sodeč po anketi, ki jo je izvedlo Združenje mariborskih visokošolskih zavodov, med študenti za prestop na II. stopnjo precejšnje zanimanje, bo uprava šole v kratkem stopila v stik s Filozofsko fakulteto v Ljubljani in proučila možnosti za prehod diplomantov PA na filozofsko fakulteto. Šola še ni primerjala učnih načrtov s I. stopnjo fakultete v Ljubljani, zato o vskladitvi ne moremo govoriti.

Možnosti za dovršitev študija na PA v dveh letih je za sedaj še težko preценiti, vendar je uprava šole mnenja, da je to s smotrnim delom in rednim študijem mogoče; z večjimi težavami se bodo predvidoma srečali le slušatelji oddelka za glasbo.

Diploma bo v obliki klavzurne naloge (ko ima študent že opravljene vse izpite, predpisane za študij PA).

Filozofska fakulteta v Ljubljani: želimo si sodelovanja s PA

»Učnih programov naše prve stopnje sploh še nismo vsklajevali s programi in načrti Pedagoške akademije v Mariboru. V našem skupnem interesu pa je, da to čimprej rešimo. Vsaka sugestija s strani uprave šole in študentske organizacije nam bo dobrodošla.«

Opomba uredništva: Uredništvo se je odločilo za ta informativen članek:

— ker uredništvo meni, da relacija med višjimi šolami in prvimi stopnjami fakultet še ni popolnoma razčiščena in

— ker meni, da bi služilo v dobro inverziji nadaljevanje študija na II. stopnji na mariborskih višjih šolah.

52 odstotkov z zagotovljeno zaposlitvijo

Združenje mariborskih visokošolskih zavodov je v mesecu marcu izvedlo izredno zanimivo anketo, iz katere objavljamo najpomembnejše podatke. Anketa je zajela 88 odstotkov študentov. Torej lahko rečemo, da je to točen prikaz o stanju in željah mariborskih študentov.

Stipendijo (mišljene so tudi plače) prejema 52 odstotkov študentov, največ na PA, najmanj pa na VSS.

Pred vpisom na višjo šolo je bilo prej od 1056 anketiranih študentov 489 srednješolcev, 57 študentov in 383 zaposlenih.

Od vseh anketiranih bo po končani višji šoli šlo v službo:

na VAS	60 %
na VSS	61 %
na VPS	48 %
na VTS	49 %
na PA	67 %
na VEKS	55 %

55 odst.

Torej bo odšlo verjetno 55% mariborskih študentov po končani višji šoli v službo.

Izredno zanimivi pa so podatki o zagotovljeni zaposlitvi takoj po zaključenem šolanju na naših šolah:

na VAS	46 %
na VSS	50 %
na VPS	44 %
na VTS	55 %
na PA	56 %
na VEKS	55 %

52 odst.

Od 1056 anketiranih mariborskih študentov imajo torej kar 493 bodoči diplomanti ali 52% zagotovljeno zaposlitev.

Mariborske višje šole tudi niso (najmanj toliko kot ostale višje šole ali univerze v Jugoslaviji) samo okrajnega ali celo republiškega značaja. To pove podatek, da je na mariborskih višjih šolah samo 55 odstotkov študentov doma na območju OLO Maribor. Ostalih 45 odstotkov pa je iz ostale Slovenije (mnogo iz ljubljanskega okraja) ter tudi iz vseh krajev Jugoslavije.

Diplomski izpit na VTŠ bo v obliki diplomske naloge iz določenih predmetov.

ZA ŠTUDIJE TEHNIKE V LJUBLJANI: BREZ ADMINISTRATIVNIH TEŽAV PRI PRESTOPANJU

Programi in učni načrti prvih stopenj tehniških fakultet v Ljubljani se v glavnem skladajo s programi in načrti VTŠ. Kolikor bodo v programih manjša odstopanja, to ne bo oviralo prestopanja diplomantov VTŠ na II. stopnjo ljubljanskih fakultet; le-te imajo v svojih statutih določbe, ki zagotavljajo diplomantom mariborskih višjih šol prestop na II. stopnjo pod istimi pogoji kot študentom, ki končajo I. stopnjo tehniškega študija na fakultetah.

Menimo, da je treba čimprej rešiti vprašanje zaposlitve diplomantov I. stopnje, ki vsaj za sedaj še ne morejo najti ustreznih mest v proizvodnji. Le tako bo stopenjski študij dobil svojo »domovinsko pravico«. Možnost za dovršitev študija I. stopnje imajo vsi študentje. Vendar kolikor vemo, je trenutno le 20–30% študentov na tekočem z izpiti.

Slušatelju, ki je opravil vse izpite, predpisane za I. stopnjo

možnosti, ki jih imamo v primerjavi z agronomsko fakulteto v Ljubljani. Specifičnost bi se lahko pokazala zlasti pri živinorejskem oddelku, če bi se preusmeril v veterinarsko oziroma farmarsko smer. Sadjarsko-vinogradniški odsek bi lahko usmerili tako, da bi bil še bolj specifičen, bližji pogojem za sadjarsko in vinogradniško proizvodnjo na Štajerskem.

V dogovoru z ljubljansko agronomsko fakulteto ne bo nobenih izjemnih pogojev za prestop diplomantov VAS na drugo stopnjo. Lahko se bodo vpisovali pod istimi pogoji kot diplomanti prve stopnje agronomske fakultete v Ljubljani.

Možnost končati študij na VAS v dveh letih ima vsak študent (ob primernih kriterijih). Prva generacija slušateljev VAS je imela težave z literaturo, zato le težko verjamemo, da bo uspelo komu diplomirati do junija, jeseni pa bomo imeli prav zanesljivo prve diplomante. Prihodnje generacije verjetno ne bodo imele večjih težav — če bodo izpite opravljale redno, bodo lahko diplomirali v dveh letih.

Način diplomiranja: klavzurna naloga.

Naloga bo iz predmeta, ki si ga je študent izbral za specializaci-

„Tiha sreča“ Katedre 62

17. aprila je blestel v Unionski dvorani na zaslonu napis **KATEDRA 62**; zašel pa je preko radijskih valov tudi do oddaljenih krajev in ljudi. S tem je uredništvo našega lista doživelo svojo »tiho srečo«, ko je v festivalu mariborskih popevk pokazalo Mariboru vsaj delček možnosti domačega zabavnega osveščanja.

Festival je organiziralo in pripravilo uredništvo **Katedre** ob sodelovanju nekaterih požrtvovalnih kolegov, ki so pokazali voljo in vnemo za to delo. Iz sprejetega materiala je komisija (prof. Vlado Golob, Branko Avsenak, Srečko Grušovnik, Nena Hohnjec in Ivo Vajgl) izbrala deset najboljših popevk za izvajanje.

Spremljala sta veliki revijski orkester KUD »Jože Hermanka« pod vodstvom Iva Meše in mali ansambel Albert Kramerja. Vodje orkestra sta tudi v glavnem »izsolala« pevce za nastop, kajti nekateri izmed njih so nastopili prvič pred številnim občinstvom. Priznati je treba, da so vsi dokaj solidno debutirali.

Največ glasov občinstva (vsak gledavec je imel možnost oddati po en glas) je dobila Srečka Satlerja »Tiha sreča« v izvedbi Lidije Kodrič in Zmaga Frankoviča. Ta popevka pa je bila nagrajena tudi za najboljši tekst (S. Satler, Janez Mikuš) in priredbo (Ivo Meša).

Zanimiva bo tablica oddanih glasov posameznim popevkam:

Tiha sreča	100
Avstosop	98 (!)
Pomladne noči	93
Vetrček	86
Nočne luči	79
Liljana	44
Zapoj si pesem	23
Danes je sončen	20
Vetrnjak	13
Najina zvezda	5

Skupno je bilo oddanih 561 glasov, torej skoraj dve tretjini od celotnega števila prodanih vstopnic.

PO FESTIVALU

Prvi festival mariborskih popevk (menda prvi te vrste v Sloveniji in četrti te vrste v Jugoslaviji) je izpolnil vsa pričakovanja. Tudi tisti, ki so z nezaupanjem in ironijo spremljali priprave, so slednjič morali spoznati, da so bile njihove slutnje brezplodne.

Za najboljšo popevko je izbrana Satlerjeva »Tiha sreča«, ki to priznanje vsekakor zasluži.

Kako nenavadna je bila odločitev ljudi v uredništvu Katedre, da organizira festival mariborske popevke! Nenavadna zato, ker se je ideja morala vse iz poveljev boriti s težavami, ki so navadno postavljene na pot v nerazumevanju.

Toda začeti s Katedro 62 je pomenilo injicirati mariborsko upokojeno zabavo, ki je brez zaslug doživela častljivo starost.

Seveda je lahko vsakomur jasno in kdor je objektivni, tudi to priznava, da tak začetek ne more biti na zavirljivi višini. Ali kako bi bil! Saj je bilo potrebno začeti z vsem: z orkestrom, s pevci, s pripravljanim delom (aranžmaji!), z vajami... In to z golimi rokami. Če ne bi RTV Ljubljana pomogla s prispevkom za snemanje, bi bilo še težje. — Kako to, da so nam drugi pripravljani nuditi svojo pomoč prej, kot jo dobimo doma (kjer je pa seveda ne dobimo)?

Ko so mladi izvajavci in organizatorji storili vse, kar se je v določenih okoliščinah dalo storiti, je bila vrsta na občinstvu, da se izreče za ali proti. Toda priznati moramo, da je le-to bilo hvaležno in da ni napolnilo do zadnjega kotička še enkrat večjo dvorano. To in pa odobravanje med izvajanjem programa pa je dokaz, da Mariborčani želijo podpreti

ustvarjalnost mladih mariborskih avtorjev. Tu ne gre samo za to, da so popevke izvedene pred občinstvom, važno je bolj, če so dosegle odobravanje, spontano priznanje.

BAROMETER: DOBRO

Sele kasneje so se dali zbrati zaključki o naši prireditvi, ko se je trenutno odobravanje ali odklanjanje pogojevalo in ko se je izkristaliziralo mnenje. Ne gre zanikati zlonamernih kritik, vendar pa je zdaj jasno, da je vsaka trohica nezaupanja odveč. To, da so nekateri hoteli prikazati prizadevanje študentov za jalovo, jim ne gre šteti v zlo; zlasti ne, ker vemo, da je prireditev uspela in da so dvakrat ponižani: prvič, ker se niso uresničile njihove napovedi, drugič, ker sami niso zmogli kaj podobnega.

Če nam je javnost zamerila kak spodrselj, potem je to samo zaradi tega, ker je preslabo informirana o trenutnem stanju naših možnosti. Recimo očitki zaradi pevcev. Vsi izvajavci so

nastopali tako rekoč prvič na sceni in to je povzročalo precejšnjo tremo. Ta pa ni brezpomembna. Upamo in želimo le, da bi poslej videvali češče na scenah in z zaupanjem spremljali njihov nadaljnji pevski razvoj. Vredno bi se bilo morda spomniti na prvi Opatijski festival in vsak, ki ve, kako je bilo tam, mora priznati, da Katedra je uspela. Zelo izpodbudno pa je za nas dejstvo, da je večina zadovoljna, da nam je občinstvo odobravalo. Če se je kak »strokovnjakovič« sprivil nad prireditve in jo hotel v celoti raztrgati, potem je to lahko dokaz njegovega apriornega odnosa do zabavne glasbe in premaknitve zabavnega življenja iz mrtve točke.

KAJ BO V PRIHODNJE?

Seveda se sedaj postavlja to vprašanje: ali bo postala Katedra tradicionalna in če bo zajela morda vseslovenski obseg? Zaželeno je. Vedeti pa moramo, da priprave in izvedba zahtevajo velike napore, posebno pa razumevanja nadrejenih organov. Če bo tega čedalje več, potem nitj ne bo tako težko izvleči te brazde, ki je z letnico 62 zapluzena v ledino.

Martin Prašnicki

V čast DNEVA MLADOSTI

Aprilski študentski festival

V okviru študentskega aprilskega festivala je bilo več prireditev.

V Abonentu je bil 14. aprila brigadirski večer, ki ga je pripravil odbor študentom-brigadirjem ter tudi nebrigadirjem. Večer je bil pristrčen, brez prevelikega hrupa in propagande.

Drugi dan — v nedeljo, 15. aprila — je bila v predverju SNG odprta razstava mariborskih študentov na akademiji za upodabljalno umetnost v Ljubljani. Razstavljali so: Dragica Čadež, Alenka Nerat, Vladimir Potočnik in Bogdan Čobal. Razstava je bila skromna, saj je vsak od omenjenih prispeval le po nekaj listov, vendar pa je zadosten dokaz, da bi jo bilo v prihodnje potrebno še razširiti in pritegniti k njej čimveč mladih ustvarjalcev. Skulpture D. Čadeževe so rodile odkrito zaupanje v njen talent, nič manj pa tudi slike ostalih treh razstavljavcev. Škoda je le, da na tej razstavi nismo zasledili imen študentov Pedagoške akademije v Mariboru, za katere vemo, da imajo svoj študijski oddelek.

O KATEDRI 62, ki je bila prva revija mariborskih popevk, pišemo na drugem mestu, vendar pa

je potrebno še enkrat poudariti, da je bila to verjetno najbolj uspela prireditev študentskega festivala.

TEKMOVANJE MED ŠOLAMI je moralo odpasti, ker nismo našli dovolj razumevanja niti pri vodstvih šol niti med študenti samimi. Priprave so pokazale prav tisto, kar se ne bi smelo dogajati.

V želji, da bi se študentje in široka javnost čimbolj seznanili s problemom visokošolskega študija v Mariboru in perspektivami razvoja višjih in visokih šol, je bil 19. aprila v Kazini RAZGOVOR S PREDSTOJNIKOM MARIBORSKIH VISOKOŠOLSkih ZAVODOV, profesorjem Bračičem.

V petek in soboto (20. in 21.) so bila športna tekmovanja. Med njimi tudi odprto tekmovanje v malem nogometu za pokal Katedre!

Vsekakor moramo priznati, da je festival potekal vsaj tako, kot smo si ga predstavljali. Začetne organizacijske težave so sicer bile, toda v prihodnje se bomo te laže odkrivali. Bistvo in poudarek prireditve pa sta bila v pristnem študentskem življenju.

kino Index

Iščem Avriko (sovjetski film). V sovjetski kinematografiji se najde mnogo povprečnih filmov, od katerih je grajenih največ še vedno na vojni tematiki (ali vsaj vzročno). »Avriko« je eden izmed takšnih filmov 7

Določen nasmeš: Françoise Sagan je prodrila tudi v film. Producenti so nekaj cinizma iz njene knjige sicer pristrigili, vendar pa je film pokazal dovolj elementov, ki razbijajo idile in rode cinizem 8

Seki snema. Kdor hodi na nogometne tekme naj ne gleda tega filma, ker bo sicer izgubil spoštovanje do športa. Primer, kako se ne sme! (Za snemalce!) 2

Ljubezenske igre: Stara mamica, kako ti doživljaš filme francoskega novega vala — meni so všeč 8+

Poslednji voz: Na svetu je vse relativno, sem pa absolutno prepričan o tem, da v naši dobi še ne bo »poslednjega cowboy-skega filma«. Sicer pa — le kos zabave 7

Bilo bi preveč, če bi ponavljali staro pesem o potrebi filmske vzgoje pri najzvestejših obiskovalcih kina — mladini. O tem smo se nekako že zedinili. V tej smeri smo tudi nekaj že dosegli. Več kot dve leti smo imeli v Mariboru lepo upeljano mladinsko filmsko gledališče z dvema rednima tedenskima predstavama filmov, vzeti iz tekočega repertoarja mariborskega kino podjetja, vedno s kratkim uvodom.

Od meseca aprila letos teh predstav mladinskega filmskega gledališča ni več. Usahnile so. Od dveh razprodanih predstav (v soboto popoldne in nedeljo popoldne) smo padli na dve slabo razprodani predstavi in slednjič, tik pred konec, na eno nerazprodano predstavo. Dokler ni v aprilu sploh zmanjkalo zanimanja...

KOMERCIALIZIRANA FILMSKA VZGOJA

Kako je to mogoče?

Pozanimali smo se o vzrokih, poprašali pri dijakih — ti so bili večidel obiskovalci teh predstav — pri organizatorjih in predavateljih. In zvedeli smo žalostno zgodovino tega uspelega začetka praktične filmske vzgoje.

Pred tremi leti je komisija za filmsko vzgojo pri Delavski univerzi Maribor-Center pričela ob krepki podpori mladinskega komiteja s predstavami mladinskega filmskega gledališča. Kino podjetje je z osem razumevanjem podprlo to delo: za majh-

izgubili dragoceno osnovo, ki je vsak teden tisoč do tisoč dve sto mladim obiskovalcem kina vendarle posredovala nekaj uvodnih pojasnil, opozoril in vodilnih misli pred filmom in jih s tem uvajala v sodobno gledanje filma in samostojno razmišljanje o filmu. Sicer je bilo med temi obiskovalci tudi nekaj takšnih — vsaj po mnenju predavateljev — ki se za filmsko vzgojo niso posebno zanimali in so se abonirali predvsem zaradi ugodnih pogojev. Toda prav za te so bili uvodi k filmom, ker so jih pač tudi mo-

Charlie Chaplin in Claire Bloom

no odškodnino je odstopilo dvorano, žrtvovalo celo eno nedeljsko matinejo. Dijaki srednjih šol v občini Center so po poverjenikih LMS lahko kupovali karte za abonmaje po nizki ceni: mesečno 80 do 100 dinarjev. Za to so videli štiri filme, mnogokrat najboljše in najpriplačnejše iz rednega sporeda. To je bilo seveda zelo priplačno.

Potem so ekonomski instrumenti stisnili kino podjetje, da finančno ni več zmoglo takšnih bonitet. Razen tega so — zopet iz komercialnih razlogov — pričeli protestirati distributerji, ki so z odstotkom udeleženi pri inkasu. Delavska univerza Maribor-Center ni pri teh novih pogojih našla več skupnega jezika s kino podjetjem. Tako v začetku letošnjega šolskega leta prve mesece ni bilo predstav mladinskega filmskega gledališča.

To je že negationo oplivalo na prej zveste obiskovalce.

Ko je končno filmska komisija pri Svetu Svobod uspela organizirati poučno predstavo, je bilo že manj zanimanja.

Precej je mladino odbijala nenadoma povišana cena abonementa: za štiri predstave je bi-

rali poslušati, toliko bolj dragoceni.

Morda tudi v mladinskem filmskem gledališču ni bilo vse najbolje. To je stvar, o kateri bi bilo mogoče govoriti. Toda to, da je delalo, je bilo brez dvoma zelo dobro. In zato je zares škoda, da je prenehalo s predstavami. Kajti sedanje filmsko gledališče, to je skupina ljudi, ki se aktivno zanimajo za film in ki se po vsaki nedeljski matineji v kinu Partizan pogovarajo o filmu, ki so ga gledali (in prej tudi izbrali med najboljšimi novitetami), ne more nadomestiti nekdanjih množičnih predstav mladinskega filmskega gledališča. To sedanje filmsko gledališče je namenjeno namreč predvsem tistim, ki se udeležujejo v filmskih krožkih in klubih — a še teh je premalo.

Zato se ponovno postavlja vprašanje: ali zaradi ekonomskih učinkov res ne moremo oplivati na filmsko vzgojo mladih in ali bi se tukaj ne morala najti sredstva za takšno praktično vzgojo, posebno zdaj, ko uvajamo prvič sredstva za takšno praktično vzgojo, posebno zdaj, ko uvajamo prvič v nekaterih šolah pri nas obvezno filmsko estetiko kot učni predmet?

Xylon in njegova razstava v Mariboru

V mariborski Umetnosti galeriji je bila pomembna razstava barvnega in črno-belega lesoreza mednarodne organizacije lesorezcev Xylona. Razstava brez dvoma nima le lokalnega pomena in je važen kulturni dogodek za vso severovzhodno Slovenijo.

Najprej nekaj besed o Xylonu. To je mednarodna organizacija lesorezcev, njen sedež je v Zürichu in je nekakšen naslednik švicarskega društva Xylosa. Prvo razstavo je Xylon priredil leta 1953 v Zürichu. To je tudi rojstno leto Xylona. Razstavili so 327 grafik iz 14 dežel, tudi iz Jugoslavije, kjer je zastopnik te organizacije akad. slikar prof. Božidar Jakac. Naši lesorezci so odtlej sodelovali na vseh Xylonovih prireditvah.

galeriji. Pred drugo svetovno vojno je zopet upadal, med vojno pa je pri nas ponovno zacvetel in je imel pomembno vlogo v partizanskem kulturnem udejstvovanju.

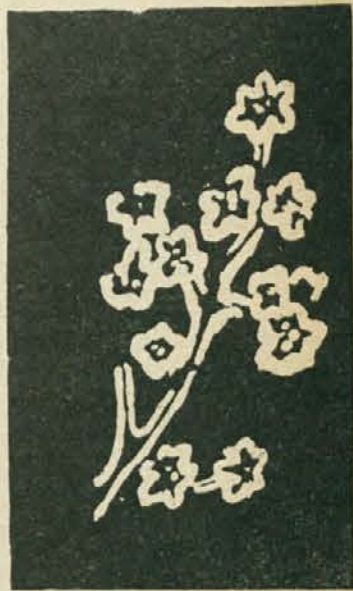
Sedaj pa k sami razstavi. V razstaviščnih prostorih Umetnostne galerije je to pot zbranih 220 lesorezov iz 20 dežel, poleg tega je v razstavo vključena retrospektivna razstava Fransa Masereela, švicarskega grafika in predsednika Xylona. Člani organizacije so hoteli z njo počastiti sedemdesetletnico svojega voditelja, ki je posvetil vse svoje življenje lesorezu.

Z grafičnih listov diha življenje različnih podnebij, življenje linij, ploskev in barv, življenje z vseh koncev sveta: iz Japonske, Argentine, Anglije, Južne Afrike, iz Mehike. Dela kažejo različne predstave o svetu, različne miselnosti, različne temperamente. To so dela zelo različnih osebnosti, ki pogosto nimajo ničesar skupnega razen časa, v katerem živijo. Nekatera dela nas prizadenejo, druga so nam samo všeč in tretja — in teh je zelo malo — nas puščajo hladne. Posamezni listi nas pritegnejo s svojimi umirjenimi barvami; s skopimi in preprostimi sredstvi delujejo na nas z nenavadno ekspresivno silo, drugje nas zopet privlači prefinjena stilizirana figuralika.

Bogati vtisi gledalca kmalu utrudijo in, ko odhaja z razstave, je marsikdo prepričan, da je prav zaradi tega marsikaj prezrl...

Kakor smo že omenili, sodeluje na tej razstavi Jugoslavija z devetimi listi osmih umetnikov, med katerimi je kar šest Slovencev: Božidar Jakac, Francé Mihelič, Vladimir Makuc, Marij Pregelj, Ive Šubic in Marjan Tršar, ki so se v tej mednarodni družbi izredno dobro izkazali.

B. Rotar

PRICAKOVANJE

V drobnih dlaneh
je ob deblo nanesa
lepljive tišine
za polno košaro nemira.

Ostala je nema
pod krošnjo besed...

Oh, deklica,
s cvetjem v laseh še ne ve
kako veje sanjajo v jutru
da jih ognje
s poljubi zelenja

NA PRVI POMLADNI VEČER

Nocaj je srce
šumeč panj in
namesto čebel
letajo sanje
med proe cvetove ustnic...

Vračajo se,
polne isker v srcu —
bogate,
kakor čebele od rož.

Vladimir Gajšek:

POLJUB

Pusti,
da te poljubim
vsaj enkrat.
Zapri oči in ne glej
moje sreče —
ker je pomlad...
Zapri oči in ne pozabi,
kda j sem te poljubil dolgo...
prvikrat.
Nikoli še nisem
poljubil žene...
zato pusti,
da te poljubim
vsaj enkrat.

(Iz Mlade misli)

SPOMINI

Prah, prah, prah —
delci stritih besed
v oblakih nad vetrom
in v mehkih pernicah trav
se bleste...

Prah, prah, prah —
opijanjene kaplje v očeh
polze med prsti,
nevede...

Prah, prah, prah —
drevesa brez ptic,
njegovo zavelje pred smrtjo,
ječe.

ZIVLJENJA IN SMRTI

Vsak večer
se iz bokov noči
izdijajo spomini —
slabotni otroci
brez joka,
z življenjem
za nekaj minut...

In vsak večer
odnašajo sence
rdeče pobarbane vrste
na pokopališču pozabe.

Druga razstava, na kateri je Jugoslavija sodelovala s trinajstimi listi in ki so jo odprli v Helmhausu, je imela že več udeležencev — iz sedemnajstih dežel.

Zadnja razstava je tretja, odprta je bila v Schaffhausenu v Švici leta 1959. Doslej pa je bila že v Berlinu, Wuppertalu, Stockholmu in še drugje. Na njej sodeluje Jugoslavija z osmimi grafikami.

Lesorez, material te razstave, je zelo stara grafična tehnika, preprosta in mogoče prav zaradi tega tako neposredno učinkujoča. V svoji dolgi zgodovini je lesorez preživel mnogo razvojnih vzponov in padcev, ustvaril pa je vrsto del, ki po svojem pomenu ne sodijo samo v likovno umetnost, ampak so merilo za kulturo sploh.

Lesorez zasledimo pri starih Kitajcih, od njih so ga prevzeli Japonci; na Japonskem je postal prava narodna umetnost in doživel neverjeten vzpon. V Evropo je prišel šele v 14. stoletju. Albrecht Dürer in nasledniki so njegovo kvaliteto dvigali. S koncem 19. stoletja — Pin de-sièclom — se je degeneriral. Povzpel se je zopet z Edvardom Münchom, norveškim ekspresionistom, katerega dela smo si lahko ogledali lansko leto poleti v mariborski Umetnostni

Auschwitz ● Auschwitz ● Auschwitz ● Auschwitz ● Auschwitz ● Auschwitz ● Auschwitz

Ne pozabimo grozot II. svetovne vojne

Hiteli smo mimo večjih naselij in manjših industrijskih mest ter prispeli ob 9. uri dopoldne 13. julija v Krakow. Razmestili smo se po hotelih, po zajtrku smo počivali po poti. Ob 13. uri smo bogato kosili in okrog 15. ure krenili z vodilci poljskega turističnega podjetja »Inbusz« v zloglasno koncentracijsko taborišče — Auschwitz, ki je oddaljeno 74 km od Krakowa. Med potjo smo se vozili skozi nekatera manjša industrijska mesta, predvsem z jeklarsko in kemično industrijo.

V Auschwitzu smo prispeli okrog 16. ure. Z grozo smo obstali pred črnimi bloki in glavnim vhodom taborišča, okrog katerega je še danes do tri metre visoka, na gosto prepredena žična ograja, po kateri je več kot štiri leta teklo 6000 voltov električne energije. Črni leseni stržarski stolpi z reflektorji na vse strani še danes budno stražijo nad taboriščem. Iz teh stolpov so esesovci sipali smrt iz mitraljezov na vsakega, ki je nevede napravil le neroden korak in se preveč približal ograji ali drugemu bloku.

To prvo taborišče obsega kakšnih 30 trnadstropnih zidanih blokov, v katerih so leta 1941 bile tudi ženske, kasneje pa izključno le moški. Vse ženske in otroke (predvsem Zide) iz vse Evrope so pošiljali nato vsa leta v 4 do 5 km oddaljeno taborišče Birkenau. Toda o tem kasneje.

Sto deset obiskovalcev se nas je

napotilo skozi glavni vhod — preživel interniranci in svoji internirancev z grozo v očeh. Nekateri od njih skoro niso mogli verjeti, da se po petnajstih letih kot svobodni ljudje vračajo obujat spomine na strahotno preživela leta. Prvih osem blokov so danes preuredili v muzej. Pri vzhodu v prvi blok nas je zajela hladna sapa zidov. Obstali smo v precej veliki dvorani, kjer je na levi strani vdolbina v zidu. Na marmornatem podstavku stoji v njej velika steklena vaza, napolnjena s človeškim pepelom. Nemo so posamezniki prižigali sveče, položili pa smo tudi vence. Pridušeno ihtenje je zajelo vso halo, solze nas vseh so močile tla krutega taborišča ob spominu na drage svoje: očete, matere, sinove in hčere, ki so jih samo v tem taborišču požirale štiri peči krematorija.

Nato smo si ogledali druge prostore. Nepopisno grozna dejstva gledajo na nas z raznih slik. Po stenah visi mnogo slik internirancev in vsak išče med njimi svoje najdražje. Cujemo vzklrike: Pogledj Franceta... Pogledj, na sliki je naša soseda... itd. Cater Tone iz Griž je našel samega sebe, takrat je bil star 17 let in pol.

Videli smo obleke pobitih otrok in dojenčkov. V veliki dvorani, zaprti z velikim steklom, hranijo dve toni odrezanih ženskih las. Izračunali so, da so Nemci ostrigli jetnikom čez sto ton las, iz katerih so delali odeje za svojo vojsko. Ti dve poslednji toni las so našli Rusi zavite v bale in priprav-

ljene za predelavo. V drugi dvorani leži še vedno nad 45.000 razdrapanih čevljev (seveda kar so našli), nato zopet ogromna dvorana vseh vrst krtač za čiščenje obutve in obiek, čopičev za britje in zobnih ščetk, v naslednjem prostoru zopet vsaj 100.000 okov in stekel od očal pobitih internirancev, nato različna posoda, ki je ostala po jetnikih. Posebej grozen je pogled na kupe zobnih protez, invalidskih pripomočkov, nešteto kovčkov iz vseh mogočih držav in še na kupe podobnih ostankov po milijonih ljudi, ki so tukaj izginiti. Vsega ni mogoče tukaj napisati na papir. Iz vsake sobe, ob vsakem pogledu na nove stvari kriči groza in strahotno trpljenje. Prav vidiš lahko pred sabo vse milijonske žrtve in njihovo trpljenje.

Približali smo se zadnjemu bloku. Nad vrati je napis: Blok smrti. V tem bloku so reševali usodo posameznikov: ali ga čaka zahrbtni strel ali vislice ali plinska celica ali pa bo ostal v taborišču ali šel v drugo taborišče, morda pa celo domov... Vendar takih srečnežev je bilo zelo malo.

V tem bloku so gestapovci in esesovci znali uprizarjati najbolj nečloveške metode mučenja. Tu so morali jetniki po končanem delu preko noči stati do vratu v vodi. Imeli so posebne luknje v veličini 90x90 cm, kamor so tudi za 14 dni strpali po štiri osebe, ki so tako po delu morale stoje preživljati vsako noč. Za dihanje so imeli le odprtine s premerom

Vhod v taborišče Auschwitz

petih centimetrov. Navadno se je že prvo noč zadušil eden ali dva.

Mimo neštetihih blokov smo slednjič prišli še do zaplinjevalnice in krematorija. Zaplinjevalnica je bila posebno mojstrsko urejena. V srednje velično podzemeljsko klet so strpali po 800 ljudi pod pretvezo, da gredo v kopalnico. Za njimi so se zaprla železna vrata, iz stropa pa je začel namesto vode prihajati plin »Ciklon B«. V nekaj minutah je bilo teh 800 ljudi mrtvih. Nato so jih skozi druga vrata takoj nakladali na posebne železne vozičke, ki so vodili h krematoriju, kjer so noč in dan delate štiri peči. Na vsakem vozičku so hkrati porinili v peč po tri trupla. Dnevno so te štiri peči požrle 1600 do 1800 ljudi ali mesečno okrog 40.000 ljudi.

Mnogo jetnikov se je prostovoljno vrglo na električno žico. Nasproti krematorija stojijo še danes vislice, kjer so po vojni obesili glavnega komandanta in morilca v taborišču Auschwitz — Hössa. Tu je počenjal svoje zločine in tu je bil tudi sojen.

Kasneje smo se odpeljali še v koncentracijsko taborišče Bizenar. Ob pogledu na to taborišče zastane človeku dih. Na 135 hektarjih površine je ležalo to taborišče, s tisoč lesenimi barakami na močvirnem zemljišču. Danes stoji le še nekaj zidanih in lesenih barak. Na stotine kilometrov električne ograje iz žice je še danes napeljanih po dolgem in počez po taborišču. V ta taborišča so pošiljali predvsem ženske iz vseh delov Euro-

pe, a največ je bilo židinj in njihovih otrok. Pet specialno urejenih krematorijev je od 1942. leta dalje tako kot v Auschwitzu delalo noč in dan.

Po dolgem zemeljskem hodniku so prihajali vedno novi tisoči jetnic. Pod pretvezo kopanja so jih z otroki vred slekli do golega, ženske ostrigli ter jih po dva tisoč strpali v plinske komore, od tu pa v krematorije. Ti krematoriji proti koncu leta 1944 že niso zmogli več požirati vseh deset tisočev mrtličev, zato so kopali po 300 metrov dolge, 5 metrov široke in do 4 metre globoke rove, v katere so najprej nametavali razno dráže, nato pa ljudi kot skladownice drbi, politi z bencinom in zažgali. Strahoten smrad in težak dim je visel stalno nad taboriščem.

Pred prihodom ruskih armad so Nemci sicer od temelja razstrelili te krematorije, vseh jam z mrtlič pa le niso uspeli zakriti.

Strahot teh dveh taborišč sploh ni mogoče opisati, posebno ne v Birkenau, kjer je izginilo nad sedem milijonov ljudi, od tega okrog štiri milijone židov in približno tri milijone Poljakov. Novorojenčke so metali v kadi ali čebre z vodo, pogosto pa tudi kar žive v krematorij.

S tesnobo v srcu in solzami v grlu smo se poslavljali od tega žalostnega kraja, kjer so umirali ljudje iz vseh delov sveta za svobodo svojih narodov.

Ludvik Zupanc

Maribor: 6962 leto

Gospodarski razcvet je doživel Maribor po nekaj gospodarskih krizah šele v drugi polovici osemnajstega stoletja. Čehi niso več uživali podpore države, saj so razvoj gospodarstva le zavirali. Kapitalizem je prodril tudi do naših krajev. Iz Judenburga se je preselila v Maribor vojaška oblačilnica, ki je predstavljala prvo manufakturno, zaposlovala pa je okoli 800 delavcev. Na Pohorju, kjer so bile na razpolago velike količine kremenjaka, so nastale glažute, ki so imele že mnogo značilnosti kapitalističnih podjetij. Prva je nastala v Rušah leta 1744, zadnja pa je prenehala z delom 1908. leta. Stekle izdelke so prodajali predvsem na domačem trgu, mnogo pa tudi v tujino, predvsem na vzhod. V teh podjetjih so bili s kapitalom udeleženi tudi Mariborčani.

Zaradi stalne nevarnosti pred požari, ki so večkrat pustošili mesto, so meščani začeli graditi trdnjše, tudi večnadstropne hiše namesto hišic, kritikih z lahko vnetljivim materialom. Take zgradbe, grajene v provincialnem baroku, so se ohranile največ v Vetrinjski ulici.

Francoske vojne in vojni pohodi skozi Maribor so v začetku 19. stoletja povzročili trgovcem, ki so poprej trgovali največ s Kranjsko, velike težave. Krizo so preboleli šele v tridesetih letih, nekaj pred marčno revolucijo. »Izdelovalnica žganja« je prva v Sloveniji uvedla parni stroj (leta 1825). Razen te pa sta imeli industrijski značaj še rafinerija vinskega kamna in tovarna kavnih surogatov. Vedeti je treba, da podeželje do takrat ni uporabljalo prave kave, bila pa je tudi predraga. Zato je tovarna kavnih nadomestkov lahko uspevala.

Novo obdobje v gospodarskem življenju in življenju meščanov nasploh pa je pomenila zgraditev južne železnice. Po njej so sedaj prihajali različni izdelki široke potrošnje. Zaradi obnavljanja in remonta železnice pa so postavili železniške delavnice v Studencih. Čeprav je bil začetek industrializacije v polnem razmahu, je bil povprečni Mariborčan v 19. stoletju še vedno trgovec z agrarnimi pridelki in vinom ali posrednik. Zaradi industrializacije je obrt propadla. Obrtnikom pa sta preostala le dva izhoda: postati trgovec ali se zaposliti v industriji. K razvoju industrializacije je prispevala tudi ustanovitev hranilnic, ki so preprečevale nadaljnje odiranje s pomočjo previsokih obresti.

Avstrija je hotela germanizirati pas do Jadranskega morja vključno z Mariborom. Sole, uradi, gospodarska podjetja in vojska so postale prenašalec germanizatorskega pritiska. Kljub vsemu pa sta Maribor in Celje postala kulturni in politični središči Štajerske, saj je bila v Mariboru še prej kot v Ljubljani ustanovljena »Slovanska čitavnica«. Sploh se je celotno mariborsko področje upiralo germanizaciji. Kolikor je bilo zavednih Slovencev, so se trudili, da bi z narodnoubudniškimi parolami dvigali slovensko nacionalno zavest. V sedemdesetih letih je začel izhajati časopis »Slovenski narod« (glasilo »Mladoslovencev«). List je nekaj časa kljuboval starokopitnim konzervativcem (»Staroslovincem«) v Ljubljani, pozneje pa je tudi sam zapustil radikalno linijo in skupaj s »Staroslovinci« iz Ljubljane začel oznanjati »slogo«. V začetku je bil urednik Slovenskega naroda Anton Tomšič, pozneje pa Josip Jurčič.

V začetku 20. stoletja so ustanovili v Mariboru mnogo kulturnih, izobraževalnih in športnih

društev. Zlasti je bilo pomembno delovanje sokolskih društev.

Pomembna prelomnica v zgodovini Maribora je bil 1. november 1918. leta, ko je general Maister odvezel Nemcem vojaško poveljstvo v Mariboru in ga s tem priključil Jugoslaviji.

Delavski razred se je v Mariboru vedno bolj krepil. Ker se ni smel organizirati v političnih društvih, so se delavci shajali v društvih za izobraževanje. V letih od 1870 do 1872 so bile že stavke obrtniških pomočnikov in vajencev, ki jih je verjetno organiziral Wisthaler, ustanovitelj društva pomočnikov in vajencev. Delavci so že tedaj hoteli praznovati 1. maj. Ker pa uprava tovarne ni hotela pristati na dela prosti dan, so delavci napovedali stavko. Ko so na občinskih volitvah zmagali socialisti, jim je občinski svet razveljavil mandate. Pri volitvah v deželni zbor pa je 1907. leta zmagal J. Resl in postal zastopnik Maribora v dunajskem parlamentu.

V predaprilski Jugoslaviji je bila zgrajena hidrocentrala na Fali, ki je mesto oskrbovala z elektriko in omogočila izgraditev kovinske in tekstilne industrije, v katero so investirali zlasti mnogo tujega kapitala. Delovno silo, ki je je bilo dovolj na razpolago, so industriji neusmiljeno izkoriščali. Zato so bile v letih 1936 in 1939 tekstilne stavke. Tudi nemškutarji in kulturbundovci so spet začeli s svojim delom, ker jim vlada tega ni niti branila; tudi sama je vedno bolj nagibala na stran trozveze.

Med drugo svetovno vojno je okupator izselil iz Maribora precej ljudi. Mesto je bilo tudi močno porušeno zaradi bombnih napadov. Vendar Nemci odpora zavednih Mariborčanov kljub velikim zločinom in ob pomoči kulturbunda niso mogli zatreti. Januarja 1943 jim je zaradi izdaje uspelo pobiti cel Pohorski bataljon. Na dvorišču sodnije je v štirih letih padlo 667 talcev, ki smo jim po osvoboditvi postavili

spomenik v Ulici talcev. Mesto je bilo osvobojeno 9. maja 1945.

Po vojni se je Maribor še naprej razvijal v eno največjih industrijskih mest v državi. Poleg tega naj omenim še nekaj značilnosti, ki mu dajejo nov videz in pomen. To so: novi del mesta, ki je zrasel ob Gosposvetski uljci, novi industrijski objekti, kulturne ustanove, športni stadion

v Ljudskem vrtu, ki ga prištevajo med najlepše urejene športne objekte v državi, Bresterniško jezero, turistične postojanke na Pohorju in Kozjaku, Pohorska vzpenjača. Vse to nakazuje Mariboru nov razcvet kot kulturnemu, gospodarskemu in turističnemu središču severne Slovenije.

Alenka Košak

DAJEMO V RAZPRAVO

ŽIVETI - USTVARJATI

PRIMUM VIVERE - DEINDE PHILOSOPHARE - DEINDE

Pesniki niso brez želodcev. Kdor jih pozna le po njihovih delih, jih morda nosi v svoji zavesti kot zaokvirjene podobe, rešene vsakdanjih skrbi, borbe za juho, obleko in čevlje — a se moti. Zakaj? Tudi pesnik hodi po blatnih poteh in se peha v vsakdanjem življenju. Tudi on ima rad zadovoljstvo, mir, rad se zabava (ker se zna!) in zelo je srečen, če se lahko ponaša z novo obleko.

Tolstoj je bil grof in je dobro jedel. Sicer najbrž ne bi napisal »Vojna in mir« in mnogo, mnogo drugega. Balzac na drugem koncu med drugimi ljudmi tudi ni slabo živel. Oba pa sta bila realista v pravem pomenu besede. Za njuno delo je bila potrebna energija, kondicija telesa. Le tako se je lahko razmahnila duhovna kapaciteta.

Poznamo tudi ljudi, ki so prezdaj omahnili. Lahko začnemo kar doma: Prešeren, Murn, Kette, Cankar, Kosovel... Sli so po »stari pravdi« pesnik-umetnik naj strada, prenaša ponižanje in razžaljenje za vse. Potem se slabokrvni in tuberkulozni zgrudi v mladosti, ko je najbolj bridko umirati.

To so bili posamezniki, ki so gradili svoje delo iz lastnih življenjskih sil, iz skromnih fizičnih moči. Kaj, če bi lahko živeli vredno življenje! Ali ne bi bil slovenski narod danes v duhu še bogatejši?

Toda problem ima še drugo podobo, ki je sedaj zlasti izrazita: postavlja vprašanje materialne podlage institucij (ki niso produktivne institucije!). Dokler ta problem obstaja — jasno — ustrezne dejavnosti ne morejo živet v celoti; postopoma se luščijo, na račun zdrave celote.

O kulturi in umetnosti v novejšem času nekaj govorijo in pišejo (z ekonomskega stališča). Najpoveč seveda zato, ker v novi razvojni stopnji naše družbene stvarnosti pomanjkljivo tolmačimo položaj, ki kulturi in umetnosti pripada in ga premnogokrat enačimo z gospodarskimi dejavnostmi. Če se bomo tega mišljenja oprijeli — potem bo prišlo do izrivanja umetnosti iz življenja, kot nepotrebne, nedonosne.

Kaj lahko v tem pripomore

družbeno samoupravljanje? Vsekakor mnogo. To bo eno najbistvenjših zblizanj umetnosti z občinstvom. Toda kako, kdaj? Jutri še nikakor ne. To je stvar prihodnosti, ljudje pa v današnjem času intenzivnega poklanjanja pozornosti ekonomiki niso preveč naklonjeni takoimenovanim neproduktivnim panogam. To pomeni pomanjkanje za kulturne institucije.

Če bi šla politika kulture in umetnosti zgolj za tem, da bi se podredila ljudskemu okusu in si tako zagotovila materialni obstoj, bi propadla. Izgubila bi svoje poslanstvo, namen uvajanja naprednih idej moderne svete v domače razmere in seveda podporo domačim kvaliteta na tem področju. To je seveda druga plat problema: komercializacija. Je skoraj nevar-

nejša od pomanjkanja, pride pa do nje zaradi pomanjkanja (nezadostna skrb!).

Videti je, kot bi danes vse premalo pazili na to dvojje. Če bomo prešli na popolno samoupravljanje, materialni obstoj institucij ni niti najmanj zagotovljen, dokler bodo vladali zakoni primitivne ekonomike, pa se bomo prilagajali potrošništvu (film!), je naš namen zgrešen.

Danes prihaja do težav, ki jih še vedno nekako ne vidimo, ki pa se bodo še stopnjevale. V večini primerov seveda zaradi denarja. Recimo šolstvo: šole so zastarele, metode zastarele, dohodki nezadostni. Gledališča: zastarela! Pogoji dela skrajno težavni. Delavsko prosvetna društva — zopet brez denarja.

Kaj pa bomo, če bodo te

ustanove (zopet poudarjam: neproduktivne, ki jih gospodarstveniki zapostavljajo) odvisne od lastnih dohodkov? In če bodo profesorji zapuščali katedre, gledališčniki oder! In ko bo od vsega ostalo še manj, kot imamo danes?

Ugotavljamo, da so v Mariboru ti problemi najbolj vidni in da je to najbrž zato, ker še ose do danes nismo pokazali dovolj razumevanja za materialno pomoč kulturno-umetniškimi in prosvetnim ustanovam. Težko je doumeti, da mesto s takim gospodarskim potencialom ne more zadržati skladov za lastne potrebe in uvideti, da je moč tudi v imeti in ne samo dati.

Zakaj vendar nezaupanje v lastne moči in ljudi!

Martin Prašnikar

Smiljan Rozman:

„Mesto“

Prežihova nagrada za leto 1961

Da je Založba Obzorja podelila Prežihovo nagrado za leto 1961 Smiljanu Rozmanu za njegovo knjigo Mesto, ne gre najbrž pripisovati veliki umetniški moči in oblikovni posebnosti (kakor je bilo to razloženo), pač pa zato, ker je to knjiga o Mariboru, Mariborčanih in njihovem življenju.

Mesto je pravzaprav zbirka kratkih zgodbic, ki nimajo nič skupnega razen to, da govorijo o enakih ljudeh, o enakih dogodkih, v predvojnem, medvojnem in povojnem času. Zgodbe povezuje le kopica problemov in usod, ki so se vsečne ali nevsečne (te najčešče!) zgrinjale na prebivalstvo mesta.

Eno vsekakor drži v Rozmanovih delih (in to je njihov čar): pozornost malemu človeku, prav preprostemu, takemu, ki ga vsakdanje stvari prezaposlujejo, da nima časa za kakšne višje cilje. Avtor se poslužuje tudi primerne izraza, ki je zaradi tega lahko bogat, mnogokrat pa mu uide preprostost, ki gmoti, ker je preuporna in preveč površna. Tedaj postanejo njegovi ljudje prisiljeni, dialogi nelogični, dogodki pa zastanejo na mrtvi točki.

Drži pa tudi, da vsa dela ne sodijo v to knjigo. S tem, ko je Rozmanu uspelo ponekod življenje dovolj osvetliti (Zaklonske, Kavarna, delno tudi Barake), mu drugod ni bilo mnogo do tega. (Park, Gostilna, Gozd.) Tod manjka tudi tekoče pripovedovanje. Gre namreč za to, da iz dejstev napravimo vtis, enkratnost.

Če bi bila Založba Obzorja izdala v preteklem letu še kakšno dobro knjigo slovenskega avtorja, izbira za nagrado bržda ne bi bila tako lahka.

Toda Maribor je dobil svojo biografijo in ker je Mesto mesto Maribor, Prežihova nagrada deluje kot izpodbuda domačim avtorjem za domačo literaturo.

Smiljan Rozman

Kaj pravijo podjetja? Mnenja izrednih slušateljev

Želje predlogi, šolnina, učni pripomočki, osebne koristi...

Ta vprašanja so aktualna in pereča. Kaj pa odgovori nanje?

Koper: »Podjetja nam ne nudijo nobenih ugodnosti? Kvečjemu nas ovirajo.«

Brežice: »Vodilni kadri gledajo pozitivno na višje šole in nam nudijo vso pomoč.«

Maribor: »Podjetje ima popolno razumevanje.«

Novo mesto: »Nudijo nam finančno in moralno pomoč.«

Na podlagi teh odgovorov privedemo do zaključkov, ki v mnogih primerih niso razveseljivi.

ZAKAJ?

V Kopru so nam povedali, da se je zgodilo, da izrednim slušateljem podjetja niso dovolili niti predčasnega odhoda z delovnega mesta na sestanek s profesorjem oziroma na izpite, čeprav so slušatelji bili pripravljene ta čas nadoknaditi.

ODGOVOR PODJETIJ:

Mi vas nismo poslali študirat. Ali ni to zelo ozko gledanje podjetij? Mogoče je to strah za »stoličke«. Ta in podobna vprašanja si zastavljajo naši kolegi v Kopru. Ali je možno na takšen način študirati? Ali res nudimo vsakemu to možnost?

Drugod so nam povedali, da so podjetja zainteresirana za svoje izredne slušatelje ter da jim nudijo vsestransko pomoč. Zavedajo se namreč, da imajo še marsikatero delovno mesto zasedeno s kadri s pomanjkljivo izobrazbo ter da jim bo koristilo, da te pomanjkljivosti čimprej odpravijo.

KAJ PA NJIHOVO MNENJE O ŠOLAH?

Kakšen je kontakt s šolo? Študentje izven Maribora so povezani s šolami preko svojih sekcij, ki jih pisмено obveščajo. Mariborčani nimajo k povezavi s šolami ničesar pripomniti. Izrazili so pa željo, da bi bila povezava med študenti posameznih podjetij večja. Dosedaj imajo to možnost (slušatelji VEKS) preko Društva ekonomistov, vendar pa

jim to ne odgovarja. Menijo, da bi bilo dobro poiskati neko novo obliko takšne povezave.

GLEDE UČNEGA PROGRAMA

so slušatelji iz Brežic mnenja, da bi bilo potrebno dati več poudarka specializiranim predmetom na račun splošnih. V MTT pa so nam povedali, da bi bilo potrebno učni program (VTS — tekstilni oddelek) razširiti za nekaj specializiranih predmetov na račun tistih, ki jih v praksi ne bodo nikoli potrebovali. Kajti opazili so, da na ta način dobijo premalo strokovnosti, ker se morajo spuščati preveč v širino. Nekateri so mnenja, da je učni program (VEKS) prenatrpan ter da ga bodo zmogli samo iznajdljivi in zelo inteligentni. Dejstvo je namreč, da so izredni slušatelji prezaposleni z različnimi funkcijami v gospodarskih organizacijah, ki jim jemljejo večji del prostega časa, tako da potrebujejo za pripravo težjega izpita več kot mesec dni časa. Dogaja se tudi, da praksa prehitava učne programe, tako da morajo študentje kljub učnim pripomočkom iskati druge vire, če nočejo, da zaostajajo za stvarnostjo.

ZELJE IN PREDLOGI K SPREMEMBI ORGANIZACIJE ŠTUDIJA

V MTT so predlagali, da bi bili različni seminarji v večernih urah, ki so za izredne slušatelje bolj primerne. Obenem pa so povedali, da bi bilo za njih izpraševanje na izpitih bolj primerno brez listkov kakor z njimi. V Kopru so predlagali, da bi bilo potrebno organizirati več seminarjskih predavanj, če že ne drugače vsaj za težje predmete.

ŠOLNINA IN OSEBNE KORISTI OD ŠTUDIJA?

Nekateri so s šolnino sicer zadovoljni, predlagajo pa, da bi se po gotovem številu opravljenih izpitov znižala za določen procent. Drugi spet ne odobravajo, da bi izredni slušatelji dobivali polne plače poleg plačane šolnine, ampak so mnenja, da bi v primeru, če že dobivajo polno plačo, morali biti 50-odstotno udeleženi pri plačevanju šolnine. To stališče zagovarjajo s tem, da ima študent od študija samega isto korist kot družba. So pa primeri, ko si je študent sam plačeval šolnino in je po končanem študiju naletel na nezaznane plače podjetja glede zaposlitve oziroma odgovarjajočega delovnega mesta.

Odgovor je bil: mi te nismo poslali študirat! Slišali smo tudi mnenja, da je šolnina previsoka, ker poleg ostalih stroškov morajo slušatelji sami kupovati skripta. Na vprašanje o osebnih koristih od študija nam je neki slušatelj VEKS odgovoril: »Študij obveznih predmetov mi pri delu mnogo pomaga, popolnoma direktno, to je, da lahko obdelano snov s pridom uporabim pri analizah in kalkulacijah, po drugi strani pa mi študij močno povečuje sposobnost mišljenja, presojanja, sklepanja, povečuje se sposobnost dojemanja in prožnost mišljenja.«

Na vprašanje, če imajo odgovarjajoča delovna mesta, so nam v nekem podjetju povedali, da je to zelo pereče vprašanje. V primeru, da gre nekdo uslužbenec študirat nekaj drugega kot to zahteva njegovo delovno mesto, je podjetje postavljeno pred odločitev: ali se to izplača oziroma

ali je to sploh potrebno. Pri tem se namreč zgodi, da ti študentje zaradi preobremenjenosti s študijem zanemarjajo svoje delovno mesto in sploh zaostajajo za tekočimi dogodki.

UČNI PRIPOMOČKI

Slušatelji TVŠ se pritožujejo, da ni dovolj oziroma sploh ni skript ter da porabijo preveč časa za iskanje in izposojanje učnega materiala. Skripta za jezike so zelo pomanjkljivo napisana in polna napak. Istočasno pa so pripomnili, da študijska knjižnica v Mariboru nima vsega izdanega študijskega mate-

riala višjih šol. (Ali smo dovolj iskali? Op. p.)

MNENJE O ZVEZI ŠTUDENTOV

Nekateri izmed izrednih slušateljev so bili izvoljeni v odbore Zveze študentov na posameznih šolah, vendar pa zaradi prezaoplenosti niso mogli te funkcije obdržati. Predlagajo, da bi se odbori morali baviti s konkretnimi vprašanji, predvsem kadrovske politike, in iskati večjo povezavo z gospodarskimi organizacijami. Koperčani celo trdijo, da imajo premajhen kontakt z Zvezo študentov.

Potrebna tudi vsebinska inverzija študija

(nadaljevanje s prve strani)

Po besedah rektorja ljubljanske Univerze prof. dr. Snuderla je že pripravljen osnutek zveznega predpisa, ki bo uredil vprašanje poklicnih naslovov za diplomante prve stopnje.

Vsi se zavedamo, da je nujno rešiti to vprašanje; za nameček samo kratek podatek: odstotek študentov, ki želijo iz Maribora v Ljubljano zaradi nadaljevanja

zlasti pri štipendijah, ki jih dajejo politično teritorialni organi in družbene organizacije, morda pa vsaj do neke mere tudi gospodarske organizacije. Dandanes se namreč vse prevečkrat dogaja, da štipendije dobivajo študentje, ki jim lahko domači nudijo dovolj pomoči, ne pa tisti, ki jim to ni mogoče.

Tako stanje lahko po svoje popravijo vsaj delno krediti in subvencije, vendar čisto gotovo sa-

tistih, ki začasno izgubijo status študenta. Delegat študent VSS je dal dober predlog — uvesti bi bilo treba posebne zdravstvene izkaznice za študente, da nam ne bi bilo treba za vsako malenkost krasti čas sebi in šolskim tajništvo zaradi posebnih potrdil, ki so potrebna vedno znova; v teh izkaznicah bi kazalo uvesti podoben sistem, kot ga imamo že upeljanega pri potrjevanju zavarovančevega delovnega raz-

Konferenci so prisostvovali skoraj vsi direktorji mariborskih VS

študija na drugi stopnji, je najvišji prav v zavodih, kjer še ni povsem jasno, kako se bodo nazivali diplomanti in kakšna bodo njihova delovna mesta.

ŠTIPENDIJE: ŠTUDIJ JE ŠE VEDNO PRIVILEGIJ

Četudi v manjši meri kot nekoč, je študij še vedno privilegij bolj situiranih. Za ljubljansko univerzo so ugotovili, da je samo 15% vpisanih študentov iz delavskih in kmečkih družin. To je prav gotovo ostanek stare tradicije, vendar moramo odkrito priznati, da nismo dovolj storili za izenačevanje finančnega položaja le-teh in bolj situiranih študentov. Pri tem mislimo predvsem na politiko štipendiranja, ki mora kljub uvajanju kreditov za študente in kljub subvencijam še vedno pomeniti osnovno obliko finansiranja študentov. Res postavljamo zadnje čase vse bolj v ospredje potrebo, da štipendije postanejo oblika investiranja v kadre in planiranja potreb po kadrih vzporedno s planiranjem potreb po proizvodjalnih sredstvih, vendar še ne sme stopiti povsem v ozadje tako imenovani socialni moment štipendiranja,

mo delno, ker ne morejo pomeniti osnovnega načina finansiranja študija.

V celoti vzeto ima štipendije 52% mariborskih študentov (toda med mariborskimi študenti je 42% takih, ki so prišli študirat potem, ko so že prebili določen čas na delovnih mestih) in 51% ljubljanskih študentov. Tudi višina štipendij se je dvignila, četudi še ne krijejo povsem vseh življenjskih stroškov (povprečna štipendija mariborskih študentov se suče okoli 10.500 din).

Se en ne povsem prijeten podatek s konference: tudi v študentskem naselju v Ljubljani je samo 15% študentov, ki prihajajo iz delavskih in kmečkih družin.

SOCIALNO ZAVAROVANJE ŠTUDENTOV: PREDLOG ZA ZDRAVSTVENE IZKAZNICE

V principu je socialno zavarovanje mariborskih študentov rešeno vprašanje: sklad deluje, ambulate delujejo, toda pojavljajo se nova vprašanja: plačevanje zdravstvenih uslug izven kraja šolanja, vprašanje, kam napisati diagnozo, ki jo zdravnik postavi ob pregledu, vprašanje

merja — vnašali bi semestrsko potrdilo v smislu frekventacijskega potrdila — in na ta bi dosegli i možnost vpisovanja diagnoze i možnost zdravljenja izven kraja šolanja.

PREMALO O IZREDNEM ŠTUDIJU

Četudi so principialno lahko vsi študentje člani Zveze študentov, je v praksi le minimalno število izrednih, ki so se včlanili v Zvezo študentov. Odras tega je tudi minimalno zanimanje Zveze študentov za problematiko izrednega študija — tudi 1. republiška konferenca ni posvetila posebne pozornosti vprašanju, ki tiščijo študente v rednem delovnem razmerju. Dotaknila se je le tistih vprašanj, ki so skupna rednim in izrednim v polni meri — skriptam in drugim oblikam učnega materiala.

O DRUŽBENEM UPRAVLJANJU

je bilo tudi malo govora na tej konferenci. Morda bi bilo koristno, posvetiti temu vprašanju naslednjo republiško konferenco Zveze študentov, ki bo letos seni. MM-FH

**OKRAJNI
LJUDSKI ODBOR
NOVO MESTO**

CESTITA ZA 1. MAJ
VSEM REDNIM IN
IZREDNIM ŠTUDENTOM
OLO NOVO MESTO

KAD BOMO ŠTUDIRALI

- VEKŠ -

VISJA EKONOMSKOKOMERCIALNA SOLA

Studij v prvem letniku je skoraj enak za vse oddelke in omogoča, da se slušatelji lahko dokončno odločijo za določen oddelek tudi po prvem letniku. V drugem letniku je poudarek na specialnih predmetih.

Splošni predmeti: Politična ekonomija, Splošno gospodarsko pravo, Gospodarska matematika, Splošna gospodarska geografija, Ekonomika podjetij, Knjigovodstvo, Gospodarska statistika — v prvem letniku, Predvojaška vzgoja v obeh letnikih, v drugem letniku je pa edini skupen predmet Ekonomika FLRJ z ekonomskimi politikami.

Tuji jeziki: predavajo se angleški, ruski, nemški, italijanski, francoski in španski jezik. Aktivno znanje enega tujega jezika mora med študijem na VEKŠ doseči diplomant oddelka za zunanjo trgovino in diplomant oddelka za turizem in gostinstvo (II. in III. stopnja poučevanja tujega jezika), osnovno znanje pa mora osvojiti diplomant oddelka za splošno komercialno in oddelka za transport in transportno zavarovanje (I. in II. stopnja poučevanja tujega jezika), medtem ko bančni in knjigovodsko-finančni oddelki ne poslušata tujega jezika.

ODDELEK ZA SPLOŠNO KOMERCIALNO

je po strukturi predpisane tvarine specialni oddelki na VEKŠ, ki pripravljajo slušatelje za komercialno službo v proizvodnih in trgovskih gospodarskih organizacijah. Specialni in splošni gospodarski predmeti, ki se predavajo na tem oddelku, kvalificirajo diplomanta za posle organizacije komercialne službe, za spremljanje in analizo tržišča ter gibanja blagovnih cen. Specialni predmeti: Komercialno poslovanje, Blagoznanstvo s tehnologijo, Pogodbe blagovnega predmeta, Transport s transportnim zavarovanjem, Komercialna politika, Gospodarske finance in tuj jezik (osnovno znanje).

ODDELEK ZA ZUNANJO TRGOVINO

Z diplomom tega oddelka si pridobi diplomant pravico do registracije o strokovni kvalifikaciji uslužbencev, ki se ukvarjajo z zunanjetrgovinskim poslovanjem. Diplomant oddelka za zunanjo trgovino ima zelo široke možnosti zaposlitve, ker se lahko ukvarja z vsemi zunanjetrgovinskimi posli, kot so uvoz in izvoz blaga, zastopanje tujih firm, mednarodna špedicija, mednarodni transport blaga, mednarodno trgovinsko posredovanje, kontrola blaga, izvajanje investicijskih del v tujini, turistični posli s tujino in druge storitve v blagovnem predmetu s tujino.

Specialni predmeti: Mednarodno gospodarsko pravo, Regionalna gospodarska geografija, Blagoznanstvo s tehnologijo, Komercialno poslovanje, tuj jezik (aktivno znanje s korespondenco), Gospodarske finance, Pogodbe blagovnega predmeta, Transport s transportnim zavarovanjem, Tehnika zunanje trgovine in Mednarodni plačilni promet.

ODDELEK ZA BANČINSTVO

Oddelki za bančništvo VEKŠ daje možnost absolventom srednjih šol in praktikom, ki že delajo v bankah, da se specializirajo za bančne posle na višjem nivoju in s tem pridobijo kvalifikacije za vodilna mesta v bankah. Materija predmetov bančnega oddelka je že v predavanjih in učbenikih tako tesno povezana s sodobno prakso, da omogoča diplomantom tega oddelka takojšnjo vključitev v samostojno delo na katerikoli delovnem mestu v katerikoli banki.

Specialni predmeti: Proračunske finance, Teorija in uporaba denarja, Mednarodni plačilni promet, Analiza poslovanja z revizijo, Kredit in kreditni sistem, Razvoj in funkcija bank, Organizacija in tehnika bančnega poslovanja.

ODDELEK ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO

Pomanjkanje visokokvalificiranega osebja v turističnih organizacijah, gostinskih podjetjih in potovalnih agencijah je narekovalo ustanovitve oddelka za turizem in gostinstvo. Možnost zaposlitve diplomantov je zelo pestra in obsega vse vodilne položaje v turističnih in gostinskih organizacijah, turističnih birojih v inozemstvu in v posebnih referatih pri občinskih ljudskih odborih.

Specialni predmeti: Turistična geografija, Nauk o živilih, Osnove turizma, Tuj jezik (aktivno znanje s korespondenco) in osnove turističnega izrazoslovja v nemščini in angleščini, Mednarodni plačilni promet, Gospodarske finance, Ekonomika turizma, Organizacija in poslova-

Z NAŠEGA OBISKA NA SREDNJI TEHNIŠKI SOLI

Kadri, oprema, telovadnica...

V današnjem članku vam predstavljamo mariborsko Srednjo tehniško šolo. Član našega uredništva se je razgovarjal z ravnateljem te šole, Ivanom PETROVIČEM, s predsednikom LMS Rikom VRAČKOM in še z nekaterimi dijaki.

STŠ je začela delovati leta 1956 v prostorih IKS na Tezmem, in sicer s strojnimi in elektro oddelkom. Vendar je bil za razvoj šole potreben popolnoma drugačen materialni položaj. Tako je že leto 1957 prineslo na pobudo gospodarskih organizacij in ob močni podpori republiških forumov investicijski program za Center strokovnih šol. Uspeh: dobili smo zelo sodobno šolo, ki je delno tudi že opremljena.

Ob ustanovitvi je imela šola 80 dijakov, danes jo obiskuje 840 rednih in 260 izrednih. Razen tega sodita k njej še odseka za odrasle v Ptuj in na Ravnah. Sam zavod je razdeljen na tri oddelke: strojni, elektro za šibki in jaki tok in gradbeni oddelki. Slednji se bo v bližnji bodočnosti osamosvojil.

Predavateljski kader je že zelo močan, vendar razmerje 32 stalnih in 53 honorarnih učnih moči nikakor ni ugodno za srednjo šolo, kjer je vzgojni moment pouka še močno poudarjen. Da bo šola lahko oddajala najboljše naraščaj, bo tudi morala angažirati najboljše strokovne kadre.

Ko je bila nova šola zgrajena, je zmanjkalo denarja za izgradnjo šolskih delavnic. Te pa so za tehniško šolo neobhodno potrebne. Zato je šola po posredovanju OLO in z njegovo pomočjo najela posojilo za nadaljnje gradnje in za nabavo najpotrebnejše opreme, tako da bo delavnica letos dograjena, drugo leto pa deloma tudi opremljena. Uporabljali jo bodo tudi dijaki Višje tehniške šole.

Z ameriško tehnično pomočjo za elektrotehniško stroko pa bodo tako razvili možnosti elektrotehniških laboratorijev, da bodo lahko služili tudi zahtevnejšim znanstvenim eksperimentom in raziskavam.

Neopremljeni so tudi strojni laboratoriji, ki zahtevajo večje investicije. Laboratoriji v podjetjih, kjer dijaki zdaj delajo, pa seveda ne zadoščajo.

Ker nimajo telovadnice, lahko telovadijo dijaki ob slabšem vremenu kvečjemu na hodniku. Prej ali slej pa bo Center strokovnih šol, kjer se bo v bodočnosti šolalo po tri tisoč dijakov, vsekar moral dobiti tudi svoje športne objekte.

Kljub tem težavam (kadri, delavnica, telovadnica) pa skuša šola z vsemi svojimi sodelavci dosežati določeno raven znanja in po informacijah, ki smo jih prejeli, se absolventi iz prvega in drugega letnika dobro uveljavljajo na delovnih mestih in tudi v šolah, kolikor so nadaljevali študije.

Na vprašanje: Kakšen je izbor dijakov in ali je pouk pri vas mnogo težji kot na običajnih srednjih šolah? je tov. ravnatelj odgovoril:

»Izbor ni mnogo strožji. Sprejeli smo mnogo dobrih in celo zadostnih dijakov. Pri sprejemu upoštevamo znanje in socialno stanje. Kljub temu, da kažejo izpiti pomanjkljivosti, dobro signalizirajo zmožnosti dijakov. Tisti, ki so že v osemletki slabše izdelovali in tudi pri izpitu niso po-

kazali kaj posebnega, ne dosejajo dobrih uspehov.

Dijaki, ki prihajajo s podeželja, so marljivejši in bolj disciplinirani. Tudi absolventi vajeniških šol — te sprejemamo v drugi letnik, če opravijo določen izpit pa celo v tretji — so v glavnem resnejši od onih, ki prihajajo z osemletk.

Sam pouk je težak, saj mora dati poleg splošne tudi temeljito strokovno izobrazbo. Od dijakov mnogo zahteva in jih zelo obremenjuje tudi s praktičnim delom. V počitnicah je obvezna enomešana praksa.

Zadnje čase mnogo slišimo o reformi gimnazije in sploh o reformi srednjih šol. Kaj menite o tem? Ali bi določene spremembe na gimnaziji vplivale na položaj šol vašega tipa?

»Šolska reforma je potrebna. Tudi na tehniških šolah. Zato že obstoječi učni program stalno proučujemo in postopoma popravljamo, dopolnjujemo ga z novimi izsledki in črtamo zastarelo.

Za tehniške šole je predvsem potrebno, da gospodarske organizacije izdelajo profile tehnikov. Zdaj že imamo izdelan profil elektrotehnika za jaki tok, za ostale pa nam profili še manjkajo.

Reforma gimnazije ne bo vplivala na položaj strokovnih šol. Potreba po srednjih strokovnih kadrih je še vedno izredno velika.

Tovariš ravnatelj je še dodal:

»Včasih vlada napačno mnenje, da mora srednja šola dati več strokovnjaka, ki bo lahko takoj sposoben za vodilno mesto in da na šoli lahko izvedemo ozko specializacijo. V sedanjih razmerah

to ni mogoče. Dolžnost centrov za izobraževanje v podjetjih je, da postavijo absolventa na tak položaj, kjer se bo lahko pravilno vživel v delo, in da nato zasledujejo njegov razvoj. Teoretični pouk skušamo čim bolj približati proizvodnji tako, da se absolventi našega zavoda, ki imajo že tako precej široko znanje, čim lažje specializirajo.

Prepustimo še besedo predstavnikom dijakov. O življenju na svoji šoli so nam povedali sledeče:

»Pouk je zelo deljen in naporen, tako da je izvenšolsko delo oteženo. Vendar je mladinska organizacija zelo aktivna. Na šoli imamo zelo mnogo štipendistov. Da bi preprečili napake pri razdeljevanju, smo ustanovili socialno komisijo, ki je ob vsestranskem razumevanju rešila mnogo težav. Gojimo stike z ljubljansko Tehniško šolo. Skupaj bomo skušali nastopiti proti nekaterim težavam, ki so na obeh šolah podobne. Imeli smo tudi pogovor s predstavniki Srednje ekonomske šole o skupnih problemih, posebej o »špricanju«. Ker je pouk deljen (tri dni predpoldne, tri dni popoldne) in imajo tudi praktični pouk, se dijakom prav lahko zgodi, da so v stiski s časom.

Na idejno-vzgojnem polju smo imeli seminar za predstavnike mladinskih skupnosti. Veliko zanimanja je tudi za Šolo za življenje.

Lansko leto smo uspešno nastopili z igro Skupno stanovanje, letos pa smo se v kulturni dejavnosti omejili na kino predstave, ki so dobro obiskane. Kratke in celovečerne filme (dobivamo jih od Delavske univerze) predvajamo sami.

V čem je vzrok za to nazadovanje? Četrtri letniki nimajo več časa za kulturno dejavnost, mlajši so se pa nekako porazgubili. Pevski zbor zaradi prevelike zaposlenosti ni mogel zaživeti.

Ljudska tehnika (sekcija za tehnične krožke) ima fotografski in avto-moto krožek. Radioamaterskega krožka še nismo imeli, ker ni bilo predavatelja. Vendar dobimo z delj aparaturom in bomo začeli z delom. Zanimanje za tehniko je — jasno — zelo veliko in taki so tudi načrti.

Sportno društvo Tehnik deluje že četrto leto. Zelo je močno. Trikrat zapored smo osvojili pokal na srednješolskem prvenstvu v atletiki. Zadnji čas pa nam je odvzela prvenstvo fizikalna šola. Kros, ki ga priredimo vsako leto v počastitev dneva mladosti, je najmočnejši v mariborskem okraju. Tekmovali smo z ljubljansko Tehniško srednjo šolo, z Ekonomsko srednjo šolo in to v mnogih disciplinah. Udeležili se bomo 16. festivala srednjih tehničnih šol. In še in še...

Imajo mnogo športno nadarjenih posameznikov. K treningom pa bodo skušali vključevati tudi tiste dijake, ki ne tekmujejo. Zato bodo organizirali mednarodna tekmovanja v rokometu in košarki.

(Težko sestavljajo ženske ekipe: Razmerje med fanti in dekleti je na tej šoli 13:1.)

Dijaki bi si želeli nekaterih manjših sprememb. Želijo si, da bi uvedli kot poseben predmet politično vzgojo (kot jo imajo na Tehniški šoli v Ljubljani), da bi imeli več praktičnega pouka in da bi bil ta učinkovitejši. In tudi to, da bi profesorji nekatero splošne predmete bolj približali stvarnim potrebam.

Francšek Rudolf

VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★ VEKŠ ★

nje gostinskih podjetij in potovalnih agencij.

KNJIGOVODSKO-FINANČNI ODDELEK

Namen oddelka je, da usposobi vodilno knjigovodsko osebje, ki bo nosilec finančne politike podjetij, komune, ter strokovnjake-specialiste za posle knjigovodstva in financ. Namen oddelka je, da usposobi diplomante za vodilna mesta v gospodarsko-računskih sektorjih podjetij in komun (za šefa računovodstva, finančnega knjigovodstva, materialnega knjigovodstva, knjigovodstva osnovnih sredstev, deviznega knjigovodstva, analize poslovanja itd.), da bodo lahko organizirali gospodarsko-računski sektor, evidenco in kontrolo v podjetju ter analizirali poslovanje podjetja. To bodo predvsem praktiki, računovodje, bilancisti, analitiki, revizorji, gospodarski svetovalci v podjetju. Upoštevati je potrebno obsežno vlogo, ki jo ima računovodja v manjših podjetjih. Kot računovodja oziroma knjigovodja, ekonomist, planer, analitik, finančni strokovnjak je včasih tudi pravnik, ki tolmači v podjetju zakonske predpise. Tem nalogam primerno je sestavljen tudi študijski program oddelka.

Specialni predmeti: Komercialno poslovanje, Proračunske finance, Uporabno knjigovodstvo, Analiza poslovanja z revizijo, Organizacija knjigovodstva z mehanografijo, Stroškovno knjigovodstvo.

ODDELEK ZA TRANSPORT IN TRANSPORTNO ZAVAROVANJE

ima v prvem letu enake splošne predmete kot vsi ostali oddelki, poleg tega pa še predmet Osnove zavarovanja, pri katerem dobijo študentje osnovne pojme iz vseh vrst zavarovanj.

V drugem letu pa se izvrši specializacija v dve smeri:

1. Zelezniško-kamionski transport. Ta smer prihaja v poštev posebno za uslužbence železniških transportnih podjetij in transportnih podjetij za cestni promet. Zlasti jih bodo lahko koristno uporabila železniška transportna podjetja, ki že uvajajo tudi kombinirani transport železni-

ca-kamion. Za cestna transportna podjetja je pa tudi važno, da njihovi uslužbenci poznajo tehniko železniškega transporta, ker imajo z njimi opravka pri dovozu in odvozu od železnice.

2. Špedicija. Študente-diplomante te smeri bodo predvsem uporabila lahko naša špedicijska podjetja. Absolventi te smeri pa bodo lahko s pridom uporabila tudi železniška transportna podjetja, ki so se tudi že pričela baviti s špedicijskimi posli. Nadalje bodo absolventi te smeri pripravni tudi za večja podjetja, ker jim bodo lahko organizirali transportne oddelke, ki se bodo bavili z odpremo in dopremo ter z zavarovanjem blagovnih pošilk kakor tudi s tarifiranjem prevozov.

Pripominjamo, da je v obeh smereh zlasti obdelano transportno zavarovanje, za katero nimamo v naši državi dovolj strokovnjakov.

Opozarjamo podjetja, da sta obe smeri specializirani, v učnem načrtu pa je izdatno število ur za praktične seminarje, ki jih bodo vodili naši strokovnjaki iz prakse, tako da bo lahko absolvent v najkrajšem času prevzel posle v praksi.

Specialni predmeti: Blagoznanstvo s tehnologijo, Osnove zavarovanja, Mednarodno gospodarsko pravo, Tuj jezik (osnovno znanje), Osnove in tehnika zavarovanja, Transportno zavarovanje, Transportne pospeševalne službe, Mednarodni plačilni promet in Gospodarske finance.

Upoštevati je treba tudi to, da ima Ekonomska fakulteta v Ljubljani tudi organiziran študij na prvi stopnji tako, da daje po končani prvi stopnji diplome. To je posebej važno za tiste študente, ki želijo študirati na bližnji visokošolski instituciji.

Se v mesecu maju izidejo zapiski predavanj prof. Bojana Černjaviča »ORGANIZACIJA IN TEHNIKA BANČNEGA POSLOVANJA«, ki jih potrebujejo slušatelji bančnega oddelka.

Prav tako je že skoraj dokončana skripta prof. Rudija Crnkoviča »TEORIJA IN UPORABA DENARJA«, ki jo bodo potrebovali isti slušatelji.

Najkasneje v drugi polovici maja bodo izšli tudi zapiski predavanj

prof. Vladimira Bračiča »TURISTIČNA GEOGRAFIJA« za slušatelje oddelka za turizem in gostinstvo.

Oddelki za turizem in gostinstvo bo dobil v najkrajšem času razen teh še preostala potrebna skripta:

EKONOMIKA TURIZMA, prof. Janez Planina, predviden obseg okoli 220 strani;

ORGANIZACIJA IN TEHNIKA POSLOVANJA GOSTINSKIH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ — na samo 50 straneh, ker naj služi le kot dodatek h knjigi prof. Milana Detele, ki je izšla pri Biro zavodu v Zagrebu.

V kratkem izidejo tudi skripta prof. dr. Danila Požarja OSNOVE ZAVAROVANJA, ki jo potrebuje oddelki za transport in transportno zavarovanje.

Za potrebe slušateljev zunanje trgovine bo v aprilu izšel II. del zapskov predavanj iz predmeta MEDNARODNO GOSPODARSKO PRAVO, ki bo obravnaval mednarodno arbitražo in industrijsko lastnino.

1. SKRIPTA

Založba »Obzorja« je bila prisiljena dvigniti cene našim učnim pripomočkom za 6 odstotkov in prosimo sekcije in študente, da to pri svojih naročilih upoštevajo.

Izšlo je SPLOŠNO GOSPODARSKO PRAVO, III. zvezek — GOSPODARSKE ORGANIZACIJE, ki je že na razpolago v knjigarni Založbe »Obzorja«, velja 236 dinarjev in obsega okoli 60 strani. Od njegovega izida dalje ni več obvezno uporabljane učbenika Miljeviča in Antonijeveča.

Do srede aprila izide tudi SPLOŠNO GOSPODARSKO PRAVO — 2. in 3. del SPLOŠNO OBVEZNO PRAVO IN POGODBE BLAGOVNEGA PROMETA v skrajšani, novemu učnemu načrtu prilagojeni izdaji. Delo bo obsegalo okoli 90 strani, uporabljali ga bodo pri predmetu: Splošno gospodarsko pravo. Snov, ki je dosedaj bila predpisana za ta predmet iz poglavij Splošno obveznostno pravo in Pogodbe blagovnega prometa, predstavlja po novem del predmeta »Pogodbe blagovnega prometa«, ki ga bodo poslušali študentje oddelka za zunanjo trgovino in oddelka za splošno komercialno.

TURNIR V MALEM NOGOMETU • TURNIR V MALEM NOGOMETU • TURNIR V MALEM NOGOMETU • TURNIR V MALEM NOGOMETU

Pokal Katedre „Zamorcu“

V okviru letošnjega študentskega aprilskega festivala je športna komisija pri ZSJ organizirala tradicionalni turnir v malem nogometu. Mimo ekip mariborskih visokošolskih zavodov so nastopila še nekatera druga moštva, med njimi prvič tudi »Zamorca«, ki je v finalnem srečanju zaslužen odpravilo Višjo tehniško šolo in osvojilo prehodni pokal uredništva »Katedre«. Naš sodelavec D. Abramovič nam je o tem turnirju napisal nekaj podrobnosti.

ZGORAJ: posnetek s finalnega srečanja med Višjo tehniško šolo in »Zamorco«. Blaznik (v prosti majici) v borbi z branilci »Zamorca«

V SREDINI: vratar »Zamorca« Kočarč je bil med najboljšimi igralci finalnega srečanja. Na posnetku ga vidimo v trenutku, ko je uspešno odbil oster strel Markoviča (VTS).

SPODAJ: zmagovalna ekipa »Zamorca«. Od leve proti desni: Vujšič, Kolarič, Ivanovič I., Radulovič, Nikolič, Cvijanovič in Ivanovič II.

Tekmovanje sta otvorili ekipi »Senior 46« in »Zamorca«. Igralci hotela »Zamorca« so bili tehnično mnogo boljši in zaslužen zmagali 4:1. Že naslednja tekma je bila mnogo zanimivejša. Ekipa Višje agronomske šole je v igri proti Višji komercialni šoli razmeroma hitro povedla s 3:0. V II. polčasu pa so bili komercialisti mnogo boljši in le nespretnosti svojih napadalcev se imajo zahvaliti, da v odločilnih trenutkih niso dosegli več kot dva gola.

V nadaljevanju je moštvo Tehniške srednje šole (»Tehnik«) premagalo »Boris Kidrič« s 3:1, naslednja tekma med »Zamorco« in »Tehnikom« pa je bila gotovo najrazburljivejša med vsemi. Tehniki so po odlični igri v prvem delu igre zaslužen povedli 3:0. Kazalo je, da bomo pričakali prvega velikemu presenečenju na tem turnirju. Vendar so se igralci »Zamorca« v nadaljevanju zbrali in zapovrstjo dosegli 3 gole, v podaljškju pa še dva, kar jim je zadostovalo za zmago. Moštvo Višje agronomske šole se je uvrstilo v zaključne borbe z zmago nad ekipo »Boris Kidrič« v razmerju 3:2.

Drugi dan tekmovanja je sreča obrnila hrbet igralcem Višje agronomske šole, ki so izgubili s kasnejšim finalistom TSS 3:4. Za veliko presenečenje so poskrbeli

igralci Višje tehniške šole, ki so z Blaznikom in Markovičem na čelu odpravili lanskega zmagovalca »Lastovico« s 7:1, čeprav je Filipančičeva četa pred pričetkom tekmovanja veljala za enega glavnih favoritov. Ostali rezultati tega dne: »Lastovica«-Višja stomatološka šola 7:0, ZSI-gimnazija 5:4, VTS-Višja pravna šola 4:2.

Za finalno srečanje je vladalo veliko zanimanje, saj sta se »Zamorca« in Višja tehniška šola v predtekmovanju predstavili kot zares najboljši ekipi. Le malokdo je pričakoval, da bodo igralci »Zamorca« razmeroma lahko zmagali, čeprav je bilo tehnikom finalno srečanje že četrto tega dne. Zmagal je »Zamorca« z visokim rezultatom 9:2. Gole so dosegli: Ivanovič II. 6, Vujšič 2 in Radulovič enega, za »Tehnike« pa Blaznik in Djanič po enega. Najboljši igralec finalnega srečanja je bil napadalec »Zamorca« Ivanovič II., mimo njega pa sta se odlikovala še oba vratarja.

Zmagovalno moštvo je nastopilo v naslednji postavi: Kolarič, Cvijanovič, Radulovič, Ivanovič I., Ivanovič II., Vujšič in Nikolič.

Finalno srečanje je sodil prav dobro Kanceler, ostala pa Žižič in Anderlič.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM ŠPORTNE KOMISIJE MARIBORSKIH VISOKOŠOLSkih ZAVODOV TOV. FERDOM MUSLOVIČEM

Odslej tradicionalni turnirji

Kako gledate na turnirje, ki jih prireja uredništvo študentskega lista »Katedra«?

— Mislim, da je takšen način tekmovanja prikladen in priljubljen pri študentski mladini. To najlepše potrjuje obsežna lista prijavljenih ekip, v nič manjši meri pa dejstvo, da je za takšne in podobne turnirje vedno večje zanimanje.

Kaj menite o pravkar končanem turnirju v malem nogometu?

— Turnir je popolnoma uspel. Presenetila me je izredna požrtvovalnost in discipliniranost vseh sodelujočih moštev ter številni gledalci, ki so živahno sodelovali in navdušeno bodrili svoje igralce.

In organizacija?

— Organizacija je bila v glavnem dobra, nekaj malih pomanjkljivosti pa ni vplivalo na sam potek tekmovanja. Pri tem gre predvsem zasluga požrtvovalnim študentom, ki so z mnogo volje uspeli pripraviti in voditi turnir. Čestitam vsem in jim tudi v bodoče želim še uspešnejšega dela na športnem področju.

Bodo dobili takšni in podobni turnirji širši obseg in kako bo s finančnimi sredstvi?

— Turnirji naj bi postali tradicionalni in bi se v bodoče odvijali dvakrat letno — spomladi in jeseni. S tem bi povečali zainteresiranost študentske mladine za športno udejstvovanje, na drugi strani pa bi jo odtegnili od nezdravih koticov raznih kavarn in igralnic. V načrtu imamo tudi tekmovanja z drugimi študentskimi centri. Omenim naj še, da bodo mariborski visokošolski zavodi radi nudili vso pomoč, da bi se šport med študentsko mladino še bolj uveljavil. —SES—

Industrija obutve Novo mesto

Priporočamo svoje kvalitetne izdelke kot n. pr. ročno šivane gozderice, specialno delavsko rudarsko, gozdarsko kakor tudi lahko galanterijsko obutev.

TVŽ „Boris Kidrič“ Maribor

proizvaja in popravlja:

železniške motorne vlake, železniška motorna vozila, motorne drezine, diesel premikalke, karoserije za avtobuse in tovorne avtomobile, parne kotle, opreme za proizvodnjo kisika, tekočinske in plinske posode, potniške vagoni, vagoni salone, vagoni jedilnice, vagoni aralnice, vagoni specialnih izvedb;

vagoni hladilnice s klasičnim in kompresorskim hlajenjem, cisterne in druge tovorne vagoni specialnih izvedb;

poljedelske stroje, inkubatorje, kmetijsko opremo.

Razen tega vrši razna varilska dela, toplo kopensko pocinkovanje, mehansko obdelavo kovinskih delov, elektrozanje, rentgenske in mehanske preizkuse in vliiva razen dele iz barvne in sive litine.

Občinski Ljudski odbor Ormož

čestita vsem mariborskim študentom
za 1. MAJ

Beltinci čestitajo

ISKRENE ČESTITKE ZA 1. MAJ
ŽELIJO:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

BELTINCI

OBČINSKI KOMITE ZKS

BELTINCI

OBČINSKI ODBOR SZDL BELTINCI

OBČINSKI SINDIKALNI SVET

BELTINCI

OBČINSKI KOMITE LMS BELTINCI

- Petovia -

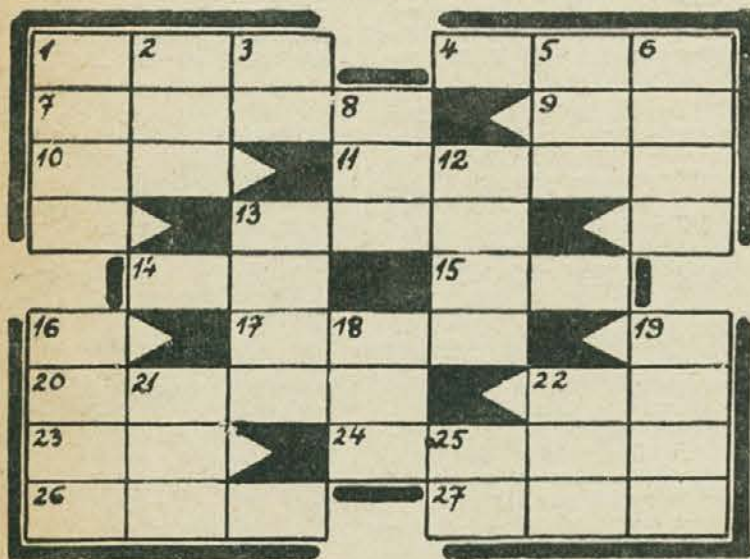
ALKOHOLNA INDUSTRIJA PTUJ

proizvaja vse vrste močnih alkoholnih pijač
ter kvalitetne sadne sokove — malinovec.

Preizkusite naše proizvode in zadovoljni boste!

ZLOGOVNA KRIZANKA

VODORAVNO: 1. frata, laz, goličava, 4. po indijskem mestu Calicut imenovana gladka bombaževina za vezanje knjig, 7. ena od jugoslovanskih republik, 9. manjša denarna enota od dinarja, 10. žensko ime, 11. krtača za čiščenje biata, 13. srednjeameriška država, 14. težke, mučne sanje, 15. slap Savice pod Okrešljem, 17. trata, 20. priprava za natezanje, 22. črte, poteze, 23. bela proga po hrbtu goveda, 24. nabujskati, 26. domače živali (drobnica), 27. rastlina za živo mejo (tigustrum).

NAVPIČNO: 1. pozdravljanje ob odhodu, 2. vsekakor, 3. tatarski poglavarji, 5. otočje v Tirenskem morju, 6. okorna široka hoja, 8. sadno drevo, 12. tropsko drevo in njegov sadež, 13. ohromelost, 16. ozdravitev, rešitev, 18. mesto v Albaniji, 19. meso domače živali, 21. hitra hoja naokrog, beganje, 22. tekmeči, 25. rečna riba.

REŠITEV
IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. genitiv, 7. pleve, 12. karokan, 19. ovarij, 20. diorama, 22. Napoli, 23. teran, 24. tiskovina, 26. zimec, 27. trik, 28. krema, 29. Anina, 31. Jemc, 32. fes, 33. Erato, 34. P, 35. etika, 37. tao, 38. R(osa) S(alvator), 39. etapa, 40. kri, 42. Avala, 44. NI, 45. Italija, 47. flirt, 49. Antonio, -e, 51. Nika, 52. tlačilo, 54. tiri, -p, 55. Dante, 57. promenada, 59. stiva, 61. KK, 62. Atila, 63. Akita, 64. ata, 67. Ig, 68. Est, 70. alibi, -i, 72. Prusi, 73. ona, 74. lien, 76. omela, 78. trata, 79. Aron, 80. loden, 82. aretirati, 84. uradi, 85. Emerik, 87. Tuaregi, 88. dralon, 89. rinolog, 90. slana, 91. Anamali.

PRAKTIČEN NASVET STOMATOLOGOM ZA PRAKTIČNE VAJE

»Če slučajno začutite bolečino, kratko in močno potegnite za tale ročaj.«

1. Leta 1904 je bil med Nobelovimi nagrajenci Ivan Petrovič Pavlov. Na katerem umetniškem ali znanstvenem področju je deloval ta slavni Rus in kateri so njegovi največji uspehi?
2. Kaj pomeni beseda spurt?
3. Kdaj in kje se je sestal na prvem zasedanju Slovenski narodnoosvobodilni odbor in v kaj se je takrat preimenoval?
4. Kakšno obolenje je beriberi in od kod ta naziv?
5. Kako se imenuje in kakšno dolžino ima znameniti most v San Franciscu?

miniaturni
QUIZ

6. Čemu služi anemometer?
7. »Gospodin Franjo« je najbolj obsežnejše in najbolj popolno delo nekega slovenskega pisatelja. Katerega?
8. Kateri filmski par je igral v filmu »Vrtoglavica«?
9. V pomorstvu se često pripeti, da se ladja in blago pridržita v pristanišču. Kako imenujemo tako priliko s strokovnim izrazom?
10. Kaj pomeni kratica ANSA?

ODGOVORI NA VPRAŠANJA
IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

1. Znamenita španska jama z živalskimi podobami iz paleolitika se imenuje Altamira.
2. Henri Dunant, dobitnik Nobelove nagrade za mir za leto 1901, je švicarski pisatelj in filantrop, ki velja za začetnika Rdečega križa.

3. Uzance so navade v trgovinskem poslovanju.
4. Arrhenius je spoznal in pojasnil disociacijo.
5. Kratica PAA pomeni ameriško letalsko družbo (Pan American World Airways).
6. V Izvršnem odboru OF so podpisali Dolomitsko izjavo 1. marca 1943 (s tem je bila poglobljena enotnost OF, Komunistični partiji pa formalno priznana vodilna vloga).
7. Beli pravokotnik z okroglim rdečim poljem v sredini je japonska zastava.
8. Bessemerjeva hrushka je štiri do pet metrov visoka priprava, v kateri se iz surovega železa pridobiva kovno železo ali jeklo.
9. Yehudi Menuhin je slavni ameriški violinski virtuoz.
10. V ameriški državi Ohio je mesto Lima. Glavno mesto južnoameriške države Peru je Lima.

humor
v
predavalnici

IZ SREDNJE TEHNIŠKE

Četrty letnik strojnikov ima odmor. Pogovor je slučajno nanesel na Klub prosvetnih delavcev. L.K. se je pri tem spomnil: »Ti, če Klub prosvetnih delavcev skrajšaš, dobiš KPD (Kazensko popljševalni dom).«

ZA VAS DEKLETA ☆ ZA VAS DEKLETA ☆ ZA VAS DEKLETA ☆ ZA VAS DEKLETA ☆ ZA VAS DEKLETA ☆ ZA VAS DEKLETA

Ali vam je lanskoletna obleka preozka?

Morda ste se v primeri s težo, ki ste jo imeli lani ob tem času, zredili za dva ali tri kilograme? To je vsekakor dovolj, da se naberejo količine maščobe na kolkah in v pasu, ki nam onemogočajo, da bi oblekle obleko ali kostim, ki nam je tako pri srcu. Težko je v nekaj dneh odstraniti to nadlogo, toda počasi, in če se bomo ravnale po naslednjih nasvetih, bomo dosegle zaželeni učinek.

Predosem ne pijte med jedjo! Preveč tekočine med jedjo prinaša neposredno v kri večji del hranljivih snovi. Zato pijte le med obroki. Pri pripravljanju mize postavite na svoje mesto le majhen krožnik in pribor, ki služita drugače za slaščice. Čeprav se vam bo zdelo to v začetku otročje, boste s tem dosegle, da se boste odvadile jemati preveč hrane. Jejite počasi in dobro zgrizite vsak zalogaj. To olajšuje prebavo in tudi psihološko dobro vpliva na vas. Kdor pa je prevelike kose hrane, vnaša v organizem večje količine hranljivih snovi. Da bi si zmanjšali apetit, pričenite obrok z dolgim in upornim prežvekanjem surove zelenjave ali večje količine salata, ki absorbira želodčne sokove in zmanjšuje apetit. Zvečer lahko zaužijete tudi krožnik zelo redke juhe (lahko je paradižnikova). Četudi med obroki jeste ali pa ste slučajno povabljeni na kakšno »boljšo« večerjo, pojedite prej dva trdo kuhana jajca brez kruha. S tem dobite občutek sitosti in lažje premagate tek.

Masirajte kožo na tistih delih telesa, ki so zamaščeni, in sicer tedaj, ko so ti še segreti. Nosite tudi (po možnosti gumijast) pas, ki bo zožil kolke in bedra. Pri

vsakem gibu se bodo ti deli sami »masirali«. Vsak dan drgnite s široko ostro brisačo »ogrožene« dele. To delajte zelo hitro. Ta masaža je priporočljiva predosem za pas, kolke in nožne

Lasje, najlepši okvir obrazu

Razume se, da lepi lasje niso le rezultat vztrajne nege, temveč je njih lepota odvisna tudi od zdravja našega organizma.

Kako ugotovimo ali imamo masne ali suhe lase? Tri ali štiri dni po pranju las povlecimo močno pritisnjajoč s kazalcem po laseh in ga nato pritisnimo na kos tankega papirja: sled maščobe na papirju je nedvoumen dokaz o kvaliteti naših las.

Lase vsak dan ščetkajte, vendar s tem ne pretiravajte, ker se vam lahko prično lasje še bolj mastiti. Najbolje bo, če ščetko za lase in glavnik po ščetkanju operete, ker je to edina pot, da se izognete ponovnemu zamaščenju še čistih las.

Pri pranju las vmešajte v šampon še žličko sode bikarbone. S tem boste zmanjšali pojavljanje prhljaja.

Pri uporabi šampona razdelite še suhe lase z glavnikom pramen po pramen v razdalji od dveh do treh centimetrov ter jih nato premažite z nato ali mehko ščetko, ki ste jo prej namočili v šamponu. Preostanek šampona nato prelijte po laseh, ki jih skrbno nekoliko predrgnite. Šele potem lase zmočite in operite. Ponovite ta postopek še dvakrat zaporedoma. Masne lase lahko peremo tudi dvakrat tedensko in to s šamponi na bazi olja ali kislin. Za suhe lase

členke. Telovadite tako, da boste izvajale vaje, ki bodo pripomogle k odstranjevanju maščobe na trebuhu, kolkah in pasu. Opazen rezultat boste dosegle čez štiri do šest tednov.

priporočajo pranje vsakih deset dni s šamponi na bazi olja, loja ali jajc.

Masažo, ki jo priporočamo za vse vrste las, je treba izvajati točno ob navodilih, ker drugače ne boste dosegle zaželenih rezultatov.

Masirajte s konci prstov lasišče tako, da prste močno pritiskate ob lase in jih gibljete v levo in desno, tako da se lasišče napenja. Ta masaža je pravzaprav premikanje kože na vse strani, ne pa premikanje prstov. Gibljimo torej le dlani rok. Pranje las z ricinusovim ali podobnim oljem je zelo zdravo. Lase natopimo v olje in jih povežemo s segreto brisačo. Menjamo toplo brisačo čez eno uro. Nato operemo lase na že prej naveden način.

Pri pranju las je najvažnejše to, da jih čim večkrat izperemo, menjaje najprej s toplo, nato pa z mlačno vodo. V zadnjo vodo dodamo nekoliko limoninega soka ali kisa, ki bosta odstranila še zadnje sledove šampona.

Morda vas bo zanimalo tudi to, da zraste las v enem letu za približno deset do dvajset centimetrov, da izpade pri zdravih laseh dnevno deset do trideset las. Za bujnijo rast las priporočajo uživanje rib in hrane, ki vsebuje jod, nato B-vitamin, žito in predosem zelenjavo, ki vsebuje železo. Boča

Ali vam je lanskoletna obleka preozka? (Komentar tehničnega urednika P. Kanclerja)